SZCZEGÓŁOWY PROGRAM SPECJALIAZCJI
z zakresu organizacji pomocy społecznej

na podstawie ROZPORZĄDZENIA MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z 26 września 2012 r. w sprawie specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej [Dz.U. z 28 września 2012 r. poz. 1081]:

KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA PODMIOTU UBIEGAJĄCEGO SIĘ O ZGODĘ NA PROWADZENIE SZKOLEŃ Z ZAKRESU ORGANIZACJI POMOCY SPOŁECZNEJ

Państwowa Uczelnia Zawodowa im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie (dawniej: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Ciechanowie) (dalej: PUZ) jest uczelnią publiczną, powołaną rozporządzeniem Rady Ministrów z 24 lipca 2001 roku w sprawie utworzenia Państwowej Wyższej Szkoły Zawodowej w Ciechanowie (Dz. U. Nr 79, poz. 838). Uczelnia działa na podstawie ustawy z 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (t.j. Dz.U. 2020 poz. 85 ze zm.).

Państwowa Uczelnia Zawodowa im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie jest Uczelnią zawodową, prowadzi kierunki studiów na pierwszym i drugim stopniu kształcenia o profilu praktycznym oraz jednolitych studiach magisterskich i nie posiada kategorii naukowej.

OPIS DOŚWIADCZENIA W ZAKRESIE KSZTAŁCENIA PRACOWNIKÓW SOCJALNYCH

Wydział Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych po nadaniu uprawnień przez MNiSW do prowadzenia studiów pierwszego stopnia o profilu praktycznym na kierunku praca socjalna, od 1 października 2017 roku rozpoczęła uczelnia kształcenia studentów w tym zakresie. Studia na poziomie II stopnia zaczęto prowadzić od 1 października 2020 r.

K**ierunek PRACA SOCJALNA** w zakresie: praca socjalna w pomocy społecznej i praca socjalna w obszarze przemocy i uzależnień, został usytuowany na Wydziale Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych (WNoZiNS). Na tym wydziale prowadzone są również kierunki pielęgniarstwo, pedagogika i pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna.

Utworzenie kierunku **PRACA SOCJALNA** było wyjściem naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom lokalnych i regionalnych zakładów pomocy społecznej, w zakresie kształcenia wykwalifikowanej kadry, wyrazem społecznej troski o ludzi najbardziej potrzebujących, niezaradnych życiowo lub będących w potrzebie, jak również niwelowaniu pogłębiającego się w regionie i kraju niedoboru tej grupy zawodowej.

W takiej sytuacji niezbędnym działaniem uczelni było utworzenie możliwości szkolenia kadr w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej.

Strategia i Misja Uczelni została określona w Uchwale Nr 190/V/2020 Senatu PUZ im. I. Mościckiego w Ciechanowie z dnia 30 czerwca 2020 r. w sprawie uchwalenia Strategii rozwoju Państwowej Uczelni Zawodowej im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie na lata 2020-2024. Zgodnie z przyjętą misją, PUZ w Ciechanowie zakłada być uczelnią o wysokich

standardach jakości kształcenia, zorientowaną na studenta/kursanta i interesariuszy zewnętrznych. Dążeniem do realizacji zakładanej misji jest oferowanie takich kierunków i specjalności, które odpowiadają potrzebom rynku pracy.

Szkolenie kadr w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej ma profil praktyczny, prowadzone będzie w oparciu o ROZPORZĄDZENIE MINISTRA PRACY I POLITYKI SPOŁECZNEJ z dnia 26 września 2012 r. w sprawie specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej. Kształcenie odbywa się w ramach kursu niestacjonarnego. W oparciu o misję Uczelni, koncepcja kształcenia w tym zakresie jest skierowana głównie na potrzeby lokalnego otoczenia.

Kształcenie w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej jest zgodne z misją i strategią Uczelni, gdyż swoją elastycznością reagowania odpowiada na potrzeby lokalnego rynku pracy, wychodzi naprzeciw oczekiwaniom środowiska, centrów pomocy w rodzinie, ośrodków i domów pomocy społecznej, ośrodków uzależnień, administracji i biznesu. Koncepcja kształcenia uwzględniając związek naukowego i praktycznego przygotowania do wykonywania zawodu pracownika socjalnego na stanowiskach kierowniczych umożliwia wszechstronny rozwój kursantów oraz motywuje do samodzielnego rozwoju. Poprzez swoją działalność oraz działalność absolwentów, PUZ i WNoZiNS wpływają również na zmianę oblicza lokalnego i regionu, stając się jednocześnie równorzędnym partnerem o znaczeniu lokalnym i regionalnym.

Kształcenie w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej w szczególny sposób odpowiada założeniom strategii PUZ w Ciechanowie. Strategia Uczelni jest skoncentrowana na 4 głównych celach:

I - Innowacyjne kształcenie i nowoczesna oferta dydaktyczna;
II - Aktywne współdziałanie uczelni z otoczeniem społeczno-gospodarczym;
III - Zintegrowany system zarządzania uczelnią;
IV - Badania naukowe i prace badawczo-rozwojowe.

Powyższym celom strategicznym przyporządkowane zostały cele operacyjne, a każdemu z nich karta strategiczna z wyszczególnionym działaniem niezbędnym w osiągnięciu celu. Każdemu z działań przypisano określoną wagę. Zadania przypisane celowi strategicznemu mają wagę zadania priorytetowego i charakter zadania ciągłego. Realizacja celów strategicznych oraz celów operacyjnych za pomocą odpowiednio dostosowanych działań, pozwala na zaoferowanie studentom i kursantom wysokiej jakości kształcenia, zgodnej z wytycznymi rozporządzenia.

Kształcenie w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej jest zgodne z polityką jakości Uczelni, jej misją i strategią rozwoju w szczególności z celem generalnym: zapewnienia wysokiej jakości kształcenia i proinnowacyjnego oddziaływania na środowisko społeczno-gospodarcze Północnego Mazowsza.

Koncepcja kształcenia wpisuje się w cel strategiczny: wysoka jakość kształcenia oraz cel operacyjny celu strategicznego: oferta dydaktyczna – poprawa dostępności kształcenia wyższego i podyplomowego (kształcenia specjalistycznego) oraz cel: podnoszenie atrakcyjności i konkurencyjności Uczelni na rynku edukacyjnym poprzez dostosowywanie oferty dydaktycznej studiów i kursów, do aktualnych i oczekiwanych potrzeb lokalnego, regionalnego, krajowego i europejskiego rynku pracy. Koncepcja uwzględnia wzorce cych.

i doświadczenia krajowe oraz międzynarodowe właściwe dla danego zakresu kształcenia, szczegółowo opisane w programie kształcenia.

Kształcenie w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej jest zorientowane na człowieka i jego potrzeby oraz uwzględnia holistyczne podejście do jego problemów. Praktyczny charakter szkolenia pozwala na pracę z klientem, grupami społecznymi i szeroko rozumianą społecznością lokalną w instytucjach realizujących zadania w zakresie pracy socjalnej. Interdyscyplinarna wiedza z zakresu dziedziny nauk społecznych oraz dziedzin nauk: humanistycznych, nauk o zdrowiu, prawnych i ekonomicznych w połączeniu z zajęciami praktycznymi, umożliwia wprowadzanie zmian w funkcjonowaniu klientów przy ich aktywnym udziale. Uzyskana wiedza i umiejętności pozwolą również absolwentom kursu na udział w projektach i instytucjach realizujących zadania z zakresu pomocy socjalnej. Absolwenci kursu kształceni w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej mogą być zatrudniani w gminnych, powiatowych, wojewódzkich i rządowych jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej jak również w podmiotach leczniczych, placówkach resocjalizacyjnych, fundacjach oraz w instytucjach, które realizują zadania z zakresu polityki społecznej i pracy socjalnej.

W procesie kształtowania koncepcji kształcenia w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej obok zespołu wykładowców uczestniczą interesariusze wewnętrzni i zewnętrzni. Podczas cyklicznych spotkań, wnoszą oni cenne wskazówki związane z treściami kształcenia i realizacją przyszłego procesu dydaktycznego.

Kształcenie w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej należy do obszaru kształcenia w zakresie nauk społecznych i nauk humanistycznych i ma charakter praktyczny. Praca socjalna zajmuje się zagadnieniami związanymi z instytucjami pomocy i integracji społecznej oraz wsparciem dla osób zagrożonych wykluczeniem społecznym. Celem kształcenia jest przygotowanie absolwenta do właściwego rozumienia i wyjaśniania zjawisk, procesów i przemian w życiu jednostki, rodziny i społeczności lokalnej. Szczególne miejsce w programie kształcenia w celu uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej zajmuje kwestia innowacyjnych rozwiązań problemów społecznych oraz kształtowanie osobowości i postaw obywatelskich studentów i kursantów, przygotowując ich do odpowiedzialnego pełnienia funkcji społecznych i publicznych oraz podjęcia zatrudnienia w instytucjach pomocy i integracji społecznej. Zatem, aby absolwent tego kursu mógł pełnić określone programem szkolenia funkcje, musi mieć nie tylko szeroką wiedzę o człowieku i jego funkcjonowaniu w społeczeństwie, ale także zaawansowane umiejętności, które mogą być użyteczne w pomocy ludziom znajdującym się na marginesie społeczeństwa.

OPIS DOŚWIADCZENIA W PROWADZENIU SZKOLEŃ ADRESOWANYCH DO KADR POMOCY SPOŁECZNEJ

Państwowa Uczelnia Zawodowa im. I. Mościckiego w Ciechanowie w ramach współpracy ze środowiskiem lokalnym organizuje szkolenia, doskonalenie pracowników instytucji z zakresu pomocy społecznej. Część szkoleń podejmowanych jest w ramach wymiany doświadczeń i dobrych praktyk z placówkami, w których nasi studenci odbywają zajęcia praktyczne i praktyki zawodowe. Tematyka szkoleń ustalana jest na bieżąco i dotyczy zagadnień, które

aktualnie dotyczą problemów środowiska ciechanowskiego lub danego ośrodka pomocy społecznej z miasta i okolicy.

Wykładowcy bardzo aktywnie udzielają się w środowisku wspierając szkoleniowo wszystkie placówki, z którymi współpracujemy:

- Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Opinogórze,
- Europejskie Towarzystwo Rozwoju Kompetencji Społecznych im. Johana Deweya
- szkoleniach organizowane dla opiekunek środowiskowych PCK i opiekunek pomocy społecznej (MOPS i GOPS z terenu powiatu ciechanowskiego)

Gdy jest taka potrzeba wykładowcy służą pomocą w szkoleniu pracowników socjalnych z podstaw języka migowego.

OPIS DOŚWIADCZENIA W PROWADZENIU KSZTAŁCENIA KADR POMOCY SPOŁECZNEJ

Wydział Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych prowadzi studia na kierunku praca socjalna, na studiach I i II stopnia. Na studiach I stopnia studenci wybierają zakres: praca socjalna **w pomocy społecznej** i praca socjalna w obszarze przemocy i uzależnień. Studia na kierunku praca socjalna są prowadzone jako studia o profilu praktycznym, co pociąga za sobą konieczność posiadania przez wykładowców doświadczenia i praktyki w jednostkach pomocowych, pracy socjalnej i pomocy społecznej na różnych stanowiskach. Uczelnia ma podpisane porozumienia z lokalnymi placówkami świadczącymi pomoc społeczną. Odbywają tam nie tylko praktyki, ale organizowane są na terenie tych placówek zajęcia praktyczne odbywane w ramach systematycznej pracy w ciągu planu zajęć.

OPIS DOŚWIADCZENIA W PROWADZENIU KSZTAŁCENIA LUB DZIAŁALNOŚCI SZKOLENIOWEJ DLA INNYCH GRUP ZAWODOWYCH

Uczelnia ma 20 letnie doświadczenie w kształceniu na różnych kierunkach studiów na studiach licencjackich, inżynierskich, magisterskich oraz różnych formach kształcenia podyplomowego. Obecnie, poza kierunkiem praca socjalna, Uczelnia oferuje możliwość kształcenia na studiach pierwszego stopnia na kierunkach: bezpieczeństwo wewnętrzne, ekonomia, elektronika i telekomunikacja, inżynieria środowiska, mechanika i budowa maszyn, pielęgniarstwo, rolnictwo, logistyka, informatyka, pedagogika oraz pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna realizowana w formie jednolitych studiów magisterskich. Studia II stopnia prowadzone są na kierunkach zarzadzanie, pielęgniarstwo i praca socjalna.

W ramach kształcenia podyplomowego Uczelnia ma doświadczenie w zakresie realizacji studiów podyplomowych (przygotowanie do wykonywaniu zawodu nauczyciela) oraz innych form. Uczelnia jest organizatorem kształcenia podyplomowego dla pielęgniarek i położnych. Jest w rejestrze organizatorów w Centrum Kształcenia Podyplomowego Pielęgniarek i Położnych od 2005 r. (zezwolenia na poszczególne formy kształcenia uzyskiwane drogą decyzji administracyjnych). W chwili obecnej Uczelnia korzysta z ogólnopolskiego Systemu Monitorowania Kształcenia (SMK), w którym prowadzona jest elektroniczna forma dokumentacji przebiegu kursów. W ramach tej działalności w ramach kursów

kwalifikacyjnych, specjalistycznych i dokształcających dla pielęgniarek i położnych poszerzyło swoją wiedzę i umiejętności ponad 1.200 osób (m.in. kursy specjalistyczne w zakresie badania fizykalnego, resuscytacji krążeniowo-oddechowej, wykonywania i interpretacji zapisu EKG). Państwowa Uczelnia Zawodowa im. I. Mościckiego jest także organizatorem kształcenia praktycznego zarejestrowanym w Wojewódzkim Urzędzie Pracy w Warszawie jako instytucja szkoleniowa (nr ewidencyjny 2.14/00179/2006).

Wydział Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych posiada także doświadczenie w zakresie działalności szkoleniowej realizowanej w ramach projektów unijnych.

- Projekt pn. „Pielęgniarstwo zawód z przyszłością – wsparcie dla studentów i absolwentów kierunku pielęgniarstwo PWSZ w Ciechanowie", w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020, Oś priorytetowa V. Wsparcie dla obszaru zdrowia, Działanie 5.5 Rozwój usług pielęgniarskich. Głównym celem Projektu jest podniesienie poziomu jakości kształcenia wyższego na kierunku pielęgniarstwo w PUZ w Ciechanowie, co przekłada się na motywacją do osiągania jak najlepszych wyników w nauce i rozwój kompetencji zawodowych i kwalifikacji kadr medycznych odpowiadających na potrzeby epidemiologiczno-demograficzne kraju. W ramach tego projektu prowadzony jest cykl medycznych szkoleń dla absolwentów kierunku pielęgniarstwo.
- Projekt „ Centrum Symulacji Medycznej PWSZ w Ciechanowie" realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój 2014-2020; Działanie 5.3. Wysoka jakość kształcenia na kierunkach medycznych; Oś V Wsparcie dla obszaru zdrowia. Projekt współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego. Głównym celem projektu jest poprawa jakości i efektywności kształcenia na kierunku pielęgniarstwo w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Ciechanowie, poprzez opracowanie i wdrożenie programu rozwojowego uczelni, w tym szkoleń dla pracowników uczelni oraz studentów. Szkolenia dotyczyły innowacyjnych metod nauczania w oparciu o metodę symulacji medycznej.

Wydział posiada doświadczenie w kształceniu na kierunku PEDAGOGIKA, który jest zgodny ze standardem kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela. Absolwent studiów w specjalizacji nauczycielskiej przygotowany jest w toku studiów do kompleksowej realizacji zadań dydaktycznych, wychowawczych i opiekuńczych szkoły. Po ukończeniu studiów, młody nauczyciel to człowiek o bardzo dobrze rozwiniętych kompetencjach społecznych: komunikatywny, asertywny, empatyczny, wrażliwy, ukierunkowany na wsparcie innych i umiejący rozwiązywać konflikty, nastawiony na permanentne doskonalenie swojej wiedzy i umiejętności. Od roku 2019 uruchomiony został nowy kierunek Pedagogika przedszkolna i wczesnoszkolna, jako jednolite studia magisterskie.

OPIS BAZY LOKALOWEJ

(DODATKOWA DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA – ZAŁĄCZONO ODRĘBNE PLIKI).

Państwowa Uczelnia Zawodowa im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie dysponuje zespołem obiektów pozwalających na pełną realizację procesu dydaktycznego. Bazę, na której oparte jest kształcenie, uzupełniają pomieszczenia dydaktyczne i laboratoryjne oraz obiekty sportowe (sale do: judo, tenisa stołowego, gimnastyki, zespołowych gier sportowych tj. piłki ręcznej, koszykówki, siatkówki, hala lekkoatletyczna, siłownia, kryta pływalnia, boiska lekkoatletyczne, korty tenisowe) własne i innych podmiotów, zwłaszcza Samorządu Miasta Ciechanów, użyczone lub udostępnione Uczelni.

Oprócz tego PUZ im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie posiada laboratoria informatyczne, gdzie oprócz zajęć z zakresu informatyki, objętych planem studiów i kursów, studenci i słuchacze mają swobodny dostęp do stanowisk komputerowych oraz do Internetu. Możliwy jest także dostęp do Internetu bezpośrednio z Bibliotece Uczelnianej.

Podstawę bazy materialnej Państwowej Uczelni Zawodowej im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie stanowią:

1) **obiekt przy ul. Wojska Polskiego 51 w Ciechanowie** o kubaturze 11 410,3 m^3 i powierzchni całkowitej 2 654 m^2, na działce o powierzchni 12503 m^2, przekazany aktem darowizny przez Gminę Miejską w Ciechanowie – siedziba Wydziału Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych. Jest to obiekt dydaktyczny, składający się z budynku głównego czterokondygnacyjnego, podpiwniczonego, łącznika oraz 2. auli wykładowych, z zapleczem biurowym, 17. pomieszczeń dydaktycznych, w tym 6. sal seminaryjnych, 2. sal seminaryjno-wykładowych, oddziału Głównej Biblioteki Lekarskiej, sali gimnastycznej, pomieszczeń socjalnych dla studentów/kursantów, pokoju Samorządu Studentów.

2) **obiekt przy ul. Narutowicza 9 w Ciechanowie** na działce o pow. 1,13 ha, przekazany Uczelni aktem darowizny przez Starostwo Powiatowe w Ciechanowie – siedziba władz Uczelni oraz Wydziału Inżynierii i Wydziału Ekonomii, na który składa się kompleks budynków o całkowitej powierzchni 8.500 m^2, w tym: budynek główny dydaktyczno-administracyjny „A" (pomieszczenia dydaktyczne – sale i audytoria, pracownie komputerowe, pomieszczenia biurowe); budynek dydaktyczny „B" - laboratoria: fizyki, elektrotechniki, mechaniki technicznej i wytrzymałości materiałów, budowy maszyn, spawalnictwa, mechaniki płynów, automatyki i sterowania, materiałoznawstwa, metaloznawstwa, obróbki cieplnej, fizycznych badań materiałów, nowoczesne laboratorium biologiczne, w tym biologii środowiska i mikrobiologii, nowoczesne laboratorium chemii, w tym chemii środowiska, technologii wody i ścieków oraz magazyny odczynników i sale dydaktyczne. W obiekcie usytuowana została Biblioteka Uczelniana. Projekt rozbudowy i budowy obiektu dofinansowany ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR).

3) **obiekt przy ul. Warszawskiej 52 w Mławie,** na który składa się **Budynek „A"** przekazany po remoncie kapitalnym i adaptacji na cele dydaktyczne aktem darowizny przez Gminę Miejską w Mławie oraz nowopowstały **budynek „B"**. Obecnie jest to siedziba Zamiejscowego Wydziału Elektroniki, Dziennikarstwa i Technik Multimedialnych.

Budynek „A” składa się z trzech kondygnacji oraz funkcjonalnej piwnicy. Całkowita powierzchnia budynku wynosi 1977 m^2. Budynek „A” jest przystosowany do procesu kształcenia studentów na kierunkach: Elektronika i Telekomunikacja, Dziennikarstwo i Techniki Multimedialne (kierunek wygaszany), oraz Bezpieczeństwo Wewnętrzne. Całkowita powierzchnia przeznaczona na cele dydaktyczne w budynku „A” przekracza 1000 m^2. W budynku tym swoją siedzibę ma Akademickie Centrum Kształcenia, które prowadzi nauczanie na poziomie szkoły policealnej (z rożnymi specjalnościami), liceum ogólnokształcącego, gimnazjum oraz przedszkole.

Budynek „B” przeznaczony do procesu kształcenia studentów to inwestycja Uczelni w rozbudowę bazy lokalowej Państwowej Uczelni Zawodowej im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie. Jest efektem projektu współfinansowanego ze środków Europejskiego Funduszu Rozwoju Regionalnego (EFRR) w ramach Zintegrowanego Programu Operacyjnego Rozwoju Regionalnego (ZPORR). Gmach jest połączony z Budynkiem „A” klatką schodową, w której umieszczona jest winda osobowa (przystosowana dla osób niepełnosprawnych). Budynek „B” składa się z 4 kondygnacji, nie posiada piwnic. Całkowita powierzchnia budynku wynosi 1973 m^2.

4) **obiekt przy ul. Narutowicza 4a w Ciechanowie** o kubaturze 8291 m^3 i powierzchni całkowitej 3225 m^2, przekazany aktem darowizny przez Starostwo Powiatowe w Ciechanowie – Dom Studenta (z liczbą miejsc – 150). Uczelnia dokonała termomodernizacji budynku, wymiany instalacji elektrycznej, sanitarnej i CO. W ramach rozbudowy obiektu, dobudowana część budynku przeznaczona została na stołówkę studencką i Klub Studenta.

Ad.1.
Podstawową bazę dydaktyczną WNoZiNS, mieszczącego się przy ul. Wojska Polskiego 51, gdzie planowane jest uruchomienie kursu (uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej) stanowią następujące pomieszczenia:

Liczba pomieszczeń	Przeznaczenie pomieszczeń	Powierzchnia
NISKI PARTER		
1	Aula wykładowa na 168 miejsc	162 m^2
1	Sala gimnastyczna i do aerobiku	6^2 m^2
1	Zespół szatniowo-natryskowy dla studentów	6^2 m^2
1	Kompleks kuchenny (bar) z salą konsumpcyjną	115,17 m^2
1	Pokój socjalny dla studentów	80,5 m^2
1	Sala ćwiczeń z lustrem weneckim	80,5 m^2
PARTER		
6	Pomieszczenia biurowe w tym:	222 m^2
	- Gabinet Dziekana Wydziału - Gabinet Prodziekana - Dziekanat – 2 pomieszczenia - Pomieszczenie kserograficzne - Serwerownia	
1	Pomieszczenie biurowe	37 m^2

1	Pokój – kierowników zajęć praktycznych i praktyk zawodowych, pomieszczenie Koła Wolontariatu	14 m^2
3	Oddział Głównej Biblioteki Lekarskiej	104 m^2
1	Czytelnia	50 m^2
1	Kawiarenka internetowa	50 m^2
I PIĘTRO		
4	Sale seminaryjno-ćwiczeniowe z możliwością przystosowania na dwie sale wykładowe	200 m^2
2	Sale seminaryjno-ćwiczeniowe	171,7 m^2
1	Pokój wykładowców	25,23 m^2
1	Pomieszczenie biurowe	56,14 m^2
1	Pokój Studenckiego Koła Naukowego	14 m^2
1	Pokój pracowników Zakładu	24,25 m^2
II PIĘTRO		
3	Pracownie umiejętności	179 m^2
1	Pracownia anatomiczno-fizjologiczna	37 m^2
1	Pracownia umiejętności	38 m^2
2	Sale seminaryjno-ćwiczeniowe	131,14 m^2
1	Pomieszczenie biurowe	24,25 m^2
1	Pokój pracowników	25,23 m^2
Pozostałą powierzchnię budynku zajmują sanitariaty, magazyny, kotłownia i trakty komunikacyjne.		657 m^2
ODRĘBNY BUDYNEK POŁĄCZONY ŁĄCZNIKIEM z budynkiem głównym Wydziału Nauk o Zdrowiu i Nauk Społecznych		
1	**Aula (sala wykładowa)** na 360 miejsc	450 m^2
	Zaplecze socjalne i hotel dla dojeżdżających wykładowców	

Sale wykładowe i ćwiczeniowo-seminaryjne rozmieszczone są na trzech kondygnacjach. Zajęcia teoretyczne realizowane są: w auli wykładowej na 168 i 360 osób, w 2. salach wykładowych posiadających 80 i 60 miejsc, z możliwością podziału na 4 sale seminaryjno-ćwiczeniowe i w 6. salach seminaryjno-ćwiczeniowych po 30 miejsc każda. Aula wykładowa na 360 miejsc stanowi nowoczesny, wybudowany od podstaw kompleks dydaktyczny, natomiast zmodernizowana sala wykładowa na 168 miejsc spełnia wszystkie wymogi dla procesu dydaktycznego. Pracownie umiejętności i ćwiczeniowo - seminaryjne w obiekcie, w którym planowane jest uruchomienie kursu są wyposażone w środki audiowizualne oraz niezbędne pomoce dydaktyczne: podwieszane projektory multimedialne, ekrany oraz grafoskopy. Sale wykładowe również są wyposażone w urządzenia multimedialne pozwalające wykładowcom prowadzić wykłady metodami wykorzystującymi nowoczesne technologie informacyjne.
Pracownie praktycznej nauki zawodu znajdują się na drugim piętrze. Są to przestronne sale z możliwością swobodnego prowadzenia zajęć dla grupy 8 – 10 studentów/kursantów. W pracowniach tych zamontowany jest system kamer z możliwością odtwarzania prowadzonych zajęć, a także przeprowadzania obiektywnego egzaminu przy zaliczaniu ćwiczeń i zdawaniu egzaminów. Możliwość nauki języka obcego odbywa się w salach ćwiczeń budynku WNoZiNS i w budynku głównym przy ul. Narutowicza 9. Studenci i wykładowcy mają do dyspozycji sale wyposażone w laptopy, sprzęt multimedialny, odtwarzacze CD, magnetofony, telewizory, oraz tablicę interaktywną.

Pracownia komputerowa została usytuowana w części centralnej budynku użytkowanego przez WNoZiNS. W pomieszczeniu tym znajduje się 15 stanowisk komputerowych: są to pulpity jednoosobowe, w których umieszczona jest jednostka centralna oraz monitor. Odrębna jednostka informatyczno-dydaktyczna przeznaczona jest dla wykładowcy.
Wszystkie komputery posiadają dostęp do Internetu. W pracowni realizowane są zajęcia dla studentów WNoZiNS oraz innych kierunków i kursantów. Z pracowni komputerowej korzystają studenci/kursanci dla potrzeb procesu dydaktycznego, jak i dla potrzeb informacyjnych. W budynku WNoZiNS jest zbudowana sieć LAN – Ethernet 100Mb/s. Gniazda internetowe są dostępne w salach wykładowych oraz w każdym pokoju dla wykładowców. Studenci/kursanci mogą korzystać z dostępu do Internetu zarówno w kawiarence komputerowej, jak również w salach wykładowych i korytarzach. Studenci i kursanci mają wolny dostęp do Internetu. Jest to szczególnie zadawalające, gdyż kiedy posiadają dane uwierzytelniające mogą korzystać z osobistych urządzeń.

Ad.2. Obiekt przy ul. Narutowicza 9 w Ciechanowie – to nowoczesny budynek służący potrzebom wszystkich wydziałów. W tym budynku mieszczą się sale wykładowe, ćwiczeń, laboratoria, rektorat, administracja i Biblioteka Uczelniana.
W budynku głównym przy ul. Narutowicza 9 znajdują się pracownie komputerowe, laboratoria, które wykorzystywane są do realizacji treści programowych wszystkich kierunków prowadzonych w uczelni. W każdej pracowni komputerowej jest zbudowana sieć LAN z szerokopasmowym łączem do Internetu w oparciu o DSL. Serwerownia jest zaprojektowana zgodnie z najnowszymi trendami technologicznymi i wyposażona w źródła prądu stałego zapewniające wielogodzinną pracę systemów komputerowych w przypadku awarii sieci elektrycznej. Obiekty dydaktyczne uczelni są wyposażone w gniazda internetowe we wszystkich salach dydaktycznych, holach oraz pokojach biurowych. Na terenie gmachu uczelnianego jest zapewniony dostęp bezprzewodowy do sieci dla wszystkich, którzy posiadają niezbędne dane uwierzytelniające. Jest to rozwiązanie szczególnie cenione przez studentów, ponieważ umożliwia im łączenie z Internetem ich osobistych notebooków, lub poprzez stacje komputerowe zainstalowane w holach.
Sale wykładowe są wyposażone w urządzenia multimedialne pozwalające wykładowcom prowadzić wykłady metodami wykorzystującymi nowoczesne technologie informacyjne, w tym w projektory multimedialne. W uczelni uruchomiona jest platforma Moodle do zdalnej komunikacji oraz wymiany danych ze studentami/kursantami.

Ad.4. Dom Studenta przy ul. Narutowicza 4a oferuje dobrze wyposażone pokoje jedno, dwu i trzyosobowe. W budynku tym znajduje się stołówka, z której korzystają studenci. W Domu Studenta jest dostęp do mas-mediów i WI-FI. W kompleksie budynku znajduje się klub studenta oraz pomieszczenia biurowe samorządu studenckiego.

W uczelni wdrożony został zintegrowany system wspomagający zarządzanie i administrowanie uczelnią, który dodatnio wpłynął na organizację procesu kształcenia i organizację toku kształcenia (szkolenia), a także komunikowanie się ze studentami/kursantami.

System obsługi procesu dydaktycznego zawiera następujące funkcje:

- obsługa studenta/kursanta przez Dziekanat
- wirtualny dziekanat dla studentów, wykładowców/prowadzących zajęcia

- rekrutacja online (moduł www)
- komunikacja ze studentami/kursantami (sms/e-mail)
- elektroniczna legitymacja studencka
- plany studiów
- obciążenia dydaktyczne
- plan zajęć
- rozliczanie dydaktyki
- obsługa stypendiów
- Dom Studenta
- System ERP obsługujący procesy administracyjne zawiera następujące funkcje:
- finanse i księgowość
- kadry i płace
- majątek trwały z modułem inwentaryzacyjnym
- zakupy i sprzedaż.

BIBLIOTEKA UCZELNIANA

Biblioteka Uczelniana PUZ im. Ignacego Mościckiego w Ciechanowie ma swoją siedzibę w budynku głównym uczelni przy ul. Narutowicza 9. Obecnie dysponuje księgozbiorem z zakresu prowadzonych kierunków studiów w ilości 34 tys. egzemplarzy, tj. z zakresu nauk medycznych, społecznych, ekonomicznych, prawnych i technicznych. Biblioteka prowadzi prenumeratę w wersji papierowej 71 czasopism specjalistycznych i ogólnoinformacyjnych. Oprócz podręczników i skryptów kierunkowych z zakresu prowadzonych kierunków, biblioteka dysponuje również pozycjami, z których studenci korzystają przy pisaniu prac zaliczeniowych/semestralnych i dyplomowych. Biblioteka dysponuje również zbiorem publikacji informacyjnych, tj.: encyklopedii, leksykonów słowników jak również posiada opracowania regionalne co w równym stopniu mogą wykorzystywać kursanci.

Biblioteka pracuje w oparciu o system komputerowy PATRON. Zbiory są dostępne on-line. Każdy czytelnik może korzystać z funkcji całodobowego zamawiania wybranej literatury, posiada również możliwość elektronicznej prolongaty wypożyczeń.

Z myślą o studentach/kursantach i zwiększeniu możliwości dostępu do potrzebnej literatury biblioteka prowadzi wypożyczenia międzybiblioteczne korzystając między innymi z systemu KARO. Strona internetowa Biblioteki jest pełnym, na bieżąco aktualizowanym źródłem informacji o Bibliotece i jej zasobach.

Na stronie internetowej biblioteki https://puzim.edu.pl/katalogi-i-bazy-danych/bazy-danych-w-internecie umieszczone są linki do baz danych:

- EUROSTAT – baza statystyczna Unii Europejskiej.
- e-PUBLIKACJE NAUKI POLSKIEJ – wielodziedzinowa.
- Czytelnia Czasopism – wielodziedzinowa.
- e-WYDAWNICTWO – wielodziedzinowa.
- KATALOG POLSKICH NORM
- SYNABA – wielotematyczna, zawiera informacje o pracach naukowo-badawczych, rozwojowych, rozprawach doktorskich i habilitacyjnych oraz ekspertyzach naukowych wykonywanych w polskich jednostkach naukowych i badawczo-rozwojowych.

- Sejm ISAP – internetowy system polskich aktów prawnych od 1918 roku.
- WIRTUALNA BIBLIOTEKA NAUKI – zasoby tworzone przez Interdyscyplinarne Centrum Modelowania Matematycznego i Komputerowego Uniwersytetu Warszawskiego. Dostępne bazy ze strony ICM: Elsevier, Springer i Web of Knowledge.
- POLSKA BIBLIOGRAFIA LEKARSKA
- AKADEMIA MEDYCYNY – dostęp pełnotekstowy – wersja archiwalna.
- CZYTELNIA MEDYCZNA – dostęp pełnotekstowy – wersja archiwalna.
- BIOMED – nauki medyczne.

Dzięki zastosowanemu programowi PATRON dostęp do zbiorów biblioteki, a także do innych bibliotek jest ułatwiony dla wszystkich studentów/kursantów, w tym studentów/kursantów niepełnosprawnych.

Biblioteka dysponuje czytelnią z wolnym dostępem do półek oraz stanowiskami komputerowymi dającymi dostęp do Internetu. W wypożyczalni część księgozbioru jest z wolnym dostępem do półek. Część księgozbioru zgromadzona jest w magazynie. Biblioteka jest dostępna przez sześć dni w tygodniu.

Studenci/kursanci mają możliwość wykonywania kopii kserograficznych z własnych nośników (sprzężenie stanowisk komputerowych z ksero).

Obecnie z zakresu pracy socjalnej w bibliotece dostępne są czasopisma:

- „Problemy Opiekuńczo-Wychowawcze”
- „Praca Socjalna”
- „Pracownik Socjalny”
- „Problemy rodziny”
- „Doradca w pomocy społecznej”
- „Zeszyty Pracy Socjalnej”
- „Polityka Społeczna”
- „Problemy Polityki Społecznej”
- „Problemy Społeczne”
- „Integracja”.

Ryc 1. Aula wykładowa A

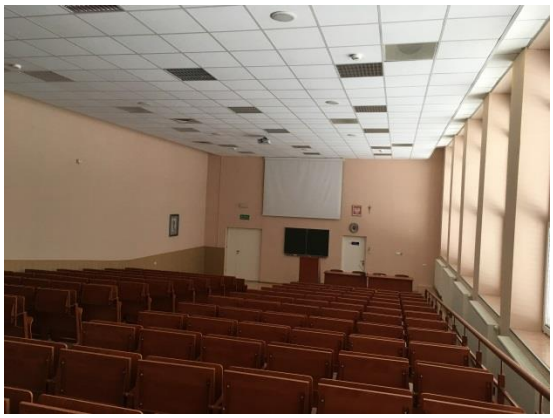

Ryc. 2. Aula wykładowa B

Ryc. 3. Uczelniana biblioteka ul. Narutowicza 9

Ryc 4. Budynek główny ul. Narutowicza 9

PROGRAM POSZCZEGÓLNYCH MODUŁÓW

MODUŁ nr 1

Współczesne kierunki rozwoju polityki społecznej
w ujęciu globalnym, europejskim i lokalnym – 20 godzin

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

Celem realizacji modułu jest wyposażenie słuchacza w wiedzę teoretyczną oraz praktyczną w zakresie kierunków rozwoju polityki społecznej w ujęciu globalnym, europejskim oraz lokalnym.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Zna nowe paradygmaty i koncepcje polityki społecznej,
W_02	Rozróżnia modele i systemy rozwiązań w ramach *welfare state*
W_03	Operuje praktycznymi rozwiązaniami i dobrymi praktykami w wybranych krajach
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Potrafi samodzielnie rozróżniać modele i koncepcje w ramach polityki społecznej
U_02	Posiada zdolność definiowania i programowania kierunków rozwoju polityki społecznej
U_03	Krytycznie analizuje poszczególne rozwiązania
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Jest otwarty na nowe rozwiązania w polityce społecznej;

III. METODY DYDAKTYCZNE

1. Wykład nie mniej niż 10 nie więcej niż 15 godzin dydaktycznych
2. Ćwiczenia/ warsztaty – nie mniej niż 5 godzin dydaktycznych

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- środki słowne,
- środki wizualne,
- środki dźwiękowo- słuchowe,
- środki audiowizualne,
- środki multimedialne,

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI (tematyka zajęć wymaga uszczegółowienia)

Współczesne kierunki rozwoju polityki społecznej w ujęciu globalnym, europejskim i lokalnym					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	
1.	**Wprowadzenie do polityki społecznej:** – definicje polityki społecznej – zadania i cele polityki społecznej – źródła i zakres polityki społecznej	**1**			
2.	**Teoretyczne aspekty rozwoju polityki społecznej i *welfare state*** – ewolucja polityki społecznej; – kierunki rozwoju polityki społecznej (przed i po kryzysie *welfare state*); – ekspansja i rozwój państwa opiekuńczego (*welfare state*); – modele państwa opiekuńczego (socjaldemokratyczny, liberalny, konserwatywny, południowoeuropejski, środkowo-wschodnioeuropejski); – modele i systemy rozwiązań w ramach *welfare state*	**2**	**2**		
3.	**Globalna i europejska polityka społeczna**: – wyjaśnienia podstawowej terminologii; – kierunki polityki społecznej w krajach śródziemnomorskich i europejskich; – kompetencje Unii Europejskiej w zakresie polityki społecznej; – przeobrażenia europejskich państw opiekuńczych (*welfare state*); – europeizacja polityki społecznej; – polityka społeczna w strategii lizbońskiej; – nowa strategia Unii Europejskiej „Europa 2020”; – perspektywy europejskiej polityki społecznej	**2**	**2**		
4.	**Publiczna polityka społeczna w Polsce** – polityka publiczna – definicja, cele, zadania, struktura; – cechy polityki publicznej i polityki społecznej;	**2**			
5.	**Lokalna polityka społeczna** – definicja lokalnej polityki społecznej; – podmioty lokalnej polityki społecznej; – zadania z zakresu lokalnej polityki społecznej; – zakres zadań samorządu terytorialnego i podmioty uchwałodawcze lokalnej polityki społecznej odpowiedzialne za wykonywanie zadań samorządu; – instrumenty lokalnej polityki społecznej; – lokalna polityka społeczna w zakresie pomocy socjalnej; – lokalna polityka społeczna na rzecz rodziny; – działania samorządów na rzecz osób niepełnosprawnych;	**2**	**3**		

	– lokalna polityka społeczna w zakresie zaspokajania potrzeb mieszkaniowych; – lokalna polityka w zakresie aktywizacji zawodowej i pomocy osobom bezrobotnym;				
6.	**Wielosektorowa polityka społeczna (podmioty prywatne, pozarządowe)** – trójkąt dobrobytu jako teoretyczny model wielosektorowości, – model sfer społecznych i *welfare pentagon*, – modele struktury społecznej według J. Auleytnera i M. Księżopolskiego, – transformacja państwa opiekuńczego – procesy sprzyjające rozwojowi wielosektorowej polityki społecznej, – wielosektorowość w systemie opieki i wsparcia społecznego (Domy pomocy społeczne; Placówki całodobowej opieki; Placówki opiekuńczo-wychowawcze; Ośrodki adopcyjno-opiekuńcze; Ośrodki interwencji kryzysowe); – znaczenie pozarządowych organizacji pomocy społeczne; – wielosektorowość w polityce zatrudnienia i rynku pracy; – wielosektorowość w polityce edukacyjnej i kształcenia ustawicznego;	**2**	**2**		

VI. LITERATURA PODSTAWOWA

- S. Golinowska, *Modele polityki społecznej w Polsce i Europie na początku XXI wieku*, Fundacja im. Stefana Batorego, Warszawa 2018.
- R. Gabryszak, D. Magierka, *Wprowadzenie do polityki społecznej*, Wydawnictwo Difin, 2009.
- R. Gabryszak, D. Magierek, *Europejska polityka społeczna*, Difin, Warszawa 2011.
- J. Auleytner, *Polityka społeczna w Polsce i świecie*, Wyd. WSP TWP, Warszawa 2012.
- M. Grewiński, A. Karwacki, M. Rymsza, *Nowa polityka społeczna – aktywizacja, wielosektorowość, współdecydowanie,* Mazowieckie Centrum Polityki Społecznej, Warszawa 2010.
- M. Grewiński, *Wielosektorowa polityka społeczna. O przeobrażeniach państwa opiekuńczego,* WSP TWP, Warszawa 2009.
- J. Supińska, *Podmioty polityki społecznej – współzawodnictwo, współistnienie, współpraca*, w: Rysz-Kowalczyk B., Szatur-Jaworska B. (red.), *Wokół teorii polityki społecznej*, Warszawa 2003.
- E. Kulesza, *Lokalna polityka społeczna*, Warszawa 2013; http://trzcianka.cdnpila.kylos.pl/wp-content/uploads/2015/11/Lokalna-polityka-spo%C5%82eczna.pdf

Czasopisma:

„Polityka Społeczna" – wybrane numery i teksty, https://www.ipiss.com.pl/polityka-spoleczna

Studia BAS – wybrane numery i teksty http://www.bas.sejm.gov.pl/studia.php

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- B. Bochenek – Paradowska (red.), *Praca i polityka społeczna wobec wyzwań integracji*. Wyd. Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, 2007.
- O. Kowalczyk, S. Kamiński (red.), *Wymiary polityki społecznej*, Wydawnictwo Uniwersytetu Ekonomicznego, Wrocław 2009.
- B. Balcerzak-Paradowska, (red.), *Praca i polityka społeczna. Współczesne tendencje i wyzwania*, Instytut Pracy i Spraw Socjalnych, Warszawa 2013.
- G. Firlit-Fesnak, M. Szydło-Skoczny (red.), *Polityka społeczna*, PWN, Warszawa 2007.

Czasopisma:

- Zeszyty Pracy Socjalnej ISSN 1507-4285, e-ISSN 2449-6138; http://www.ejournals.eu/ZPS/
- Kwartalnik „Praca Socjalna" – wydawany przez Akademię Pedagogiki Specjalnej w Warszawie; http://www.aps.edu.pl/uczelnia/wydawnictwo/czasopisma/praca-socjalna/

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Polityka społeczna – definicja, zadania, cele, zakres działań.
2. Kierunki rozwoju polityki społecznej i *welfare state*. Modele i systemy rozwiązań w ramach *welfare state.*
3. Kierunki polityki społecznej w krajach śródziemnomorskich i europejskich – modele i systemy rozwiązań.
4. Lokalna polityka społeczna – wyjaśnienia definicyjne; podmioty i ich zadania w zakresie lokalnej polityki społecznej.
5. Publiczna polityka społeczna w Polsce – definicja, cele i struktura; cechy polityki publicznej i polityki społecznej.
6. Wielosektorowa polityka społeczna – wyjaśnienia definicyjne, modele, realizacja przez podmioty prywatne, pozarządowe.

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a. **dr hab. Małgorzata Przybysz-Zaremba**
b. **dr Teresa Dworecka**

MODUŁ nr 2

***Elementy organizacji i zarządzania w pomocy społecznej* – 90 godzin**

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

Celem realizacji modułu jest wyposażenie słuchacza w wiedzę teoretyczną oraz praktyczną w zakresie organizacji i zarządzania w instytucjach pomocy społecznej.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Potrafi wymienić i scharakteryzować podstawowe metody i techniki z zakresu nowoczesnego zarządzania w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej
W_02	Zna i rozumie znaczenie organizacji i zarządzania w pomocy społecznej
W_03	Zna teorie zarządzania i rozumie możliwości i ograniczenia ich zastosowania w pomocy społecznej
W_04	Zna procedury zarządzania jakością w instytucjach pomocy społecznej
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Umie zarządzać sobą w instytucji (racjonalnie zarządzać czasem, planować pracę, stosować właściwe metody przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu)
U_02	Posiada umiejętności interpersonalne niezbędne do zarządzania zasobami ludzkimi
U_03	Potrafi rozwiązywać konflikty pracownicze
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Ma poczucie odpowiedzialności za wzajemne stosunki międzyludzkie przy jednoczesnym respektowaniu określonych ram w instytucji
K_02	Ma świadomość znaczenia współpracy z innymi instytucjami / placówkami / specjalistami,
K_03	Docenia konieczność permanentnego szkolenia się i doskonalenia zawodowego pracowników

III. METODY DYDAKTYCZNE

1. wykład – nie mniej niż 20 nie więcej niż 30 godzin dydaktycznych;
2. ćwiczenia/warsztaty – nie mniej niż 60 godzin dydaktycznych;

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- środki słowne,
- środki wizualne,
- środki dźwiękowo- słuchowe,
- środki audiowizualne,
- środki multimedialne,

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI
(tematyka zajęć nie wymaga uszczegółowienia)

Elementy organizacji i zarządzania w pomocy społecznej					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	
1.	**Kadra menedżerska w pomocy społecznej, w tym umiejętność przywództwa, organizacji pracy własnej, zarządzania czasem i rozwiązywania problemów:**	**5**	**10**		

	Kierowanie innymi. Styl kierowania. Doskonalenie umiejętności kierowniczych. Przekazywanie pracownikom zadań. Delegowanie zadań i rozwijanie umiejętności kierowniczych. Feedback. Zasady udzielania informacji zwrotnych o pracy, jako narzędzie menedżera. Planowanie i zarządzanie czasem. Złodzieje czasu. Zasady planowania, ustalania priorytetów. Zastosowanie zasady Pareto w zarządzaniu czasem				
2.	**Zarządzanie zasobami ludzkimi** Nowoczesne zarządzanie zasobami ludzkimi; Rekrutacja i selekcja kandydatów; Adaptacja nowych pracowników; Ocena okresowa pracowników oparta na kompetencjach i ocenie realizacji zadań; Systemy wynagradzania i premiowania pracowników; Metody rozwoju i szkolenia pracowników; Pozafinansowe motywowanie pracowników; Prawne aspekty zarządzania personelem Psychologiczne aspekty w zarządzaniu zasobami ludzkimi; Praca zespołowa; Zarządzanie zmianą; Konflikty w zespołach pracowniczych Etyka w zarządzaniu zasobami ludzkimi Coaching; Budowanie wizerunku pracodawcy	**5**		**10**	
3.	**Zarządzanie międzyorganizacyjne na poziomie lokalnym, z uwzględnieniem podmiotów niepublicznych w pomocy społecznej,** Charakterystyki sieci międzyorganizacyjnych; Analiza sieci. Zasoby sieci międzyorganizacyjnych. Konsekwencje przynależności do sieci Rodzaje sieci międzyorganizacyjnych Zarządzanie sieciami międzyorganizacyjnymi	**5**	**5**		
4.	**Kierowanie i zarządzanie superwizyjne,** Organizacja superwizji; Superwizja jako droga rozwoju zawodowego i osobistego pracownika; odpowiedzialność kierownika związana z prowadzeniem superwizji			**10**	
5.	**Zarządzanie finansami jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, w tym planowanie finansowe, realizacja i kontrola realizacji planu finansowego,**	**5**	**5**		
6.	**Systemy zarządzania jakością w instytucjach pomocy społecznej** Koncepcje zarządzania jakością; Funkcje zarządzania jakością; Dokumentacja systemu jakości; Zasady zarządzania jakością (Zasady Deminga ;Zasada „5S"; Zasada Kaizen „ciągłego doskonalenia Zasada „zera defektów"; Zasada „unikania błędów" (Poka- Yoke) Zasada „pracy zespołowej); Metody zarządzania jakością; Narzędzia i techniki zarządzania jakością	**5**	**10**		
7.	**Kontrola zarządcza;** Pojęcie kontroli zarządczej; Różnice między kontrolą a audytem, między kontrolą finansową a kontrolą zarządczą; Obowiązki w zakresie kontroli zarządczej; Samoocena systemu kontroli	**5**	**10**		

	zarządczej; Zarządzanie ryzykiem; Kontrola zarządcza a zarządzanie ryzykiem; Mechanizmy kontroli;				

VI. LITERATURA PODSTAWOWA

- A. Hamrol, W. Mantura, *Zarządzanie jakością. Teoria i praktyka*, Wydawnictwo Naukowe PWN Warszawa – Poznań 1998.
- D. Lock, *Podręcznik zarządzania jakością*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2002.
- - P. Domaradzki, J. Krzyszkowski, M. Sosnowski, A. Włoch, *Superwizja pracy socjalnej dla praktyków*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 2016.
- E. Leśniak-Berek, K. Wódz, *Superwizja w pomocy społecznej*, w: Pawlas-Czyż S., Wódz K.: *Praca socjalna wobec współczesnych problemów społecznych*. Akapit, Toruń 2007.
- A. Pocztowski, *Zarządzanie zasobami ludzkimi. Strategie – procesy – metody*, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2007.
- Z. Dobrowolski, *Zarządzanie finansami lokalnymi. Zarys problematyki i metod*, Instytut Spraw Publicznych UJ, Kraków 2017; https://isp.uj.edu.pl/documents/2103800/7252370/zfl.pdf/e7ce2768-b900-4a7c-8c65-b0a9f54a8ad8 - wybrane teksty.

Czasopismo: „Zarządzanie przedsiębiorstwem"; http://zp.ptzp.org.pl/

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- M. Szyszka, *Kształtowanie wizerunku instytucji pomocy społecznej w mediach*, Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2013.
- J. Dahlgaard, K. Kristesen, K. Kanji Gopal, *Podstawy zarządzania jakością*, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2000.
- B. Soliński, *Systemy zarządzania jakością w administracji samorządowej*, Zeszyt Naukowy, 2010, 4, s. 237-249; http://bazhum.muzhp.pl/media/files/Zeszyt_Naukowy/Zeszyt_Naukowy-r2010-t4/Zeszyt_Naukowy-r2010-t4-s237-249/Zeszyt_Naukowy-r2010-t4-s237-249.pdf
- J. Krzyszkowski, *Elementy organizacji i zarządzania w pomocy społecznej*. Pabianice : Omega-Praksis, Łódź 1998.
- J. Przywojska, I. Warwas (red.), *Innowacje w zarządzaniu publicznym i polityce społecznej*, Wydawnictwo
- Społecznej Akademii Nauk, Łódź 2016 – wybrane teksty; http://piz.san.edu.pl/docs/e-XVII-4-2.pdf

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Wymienić i scharakteryzować główne metody i techniki z zakresu nowoczesnego zarządzania w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej.
2. Omówić znaczenie organizacji i zarządzania w pomocy społecznej.
3. Omówić procedury zarządzania jakością w instytucjach pomocy społecznej.
4. Racjonalne zarządzanie i planowanie czasu pracy; wymienić i omówić metody przeciwdziałania wypaleniu zawodowemu.

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a. **dr hab. Małgorzata Przybysz-Zaremba**
b. **mgr Dorota Sokołowska**

MODUŁ nr 3

Elementy etyki– 10 godzin

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

Pracownik socjalny realizując zadania zawodowe na rzecz osób wymagających wsparcia i pomocy w realizacji podstawowych potrzeb, jak również rozwiązywania problemów powstałych w wyniku ich deficytów powinien kierować się wartościami i zasadami moralnymi. Ciągła praca z klientem wymaga nie tylko wiedzy niezbędnej do zdiagnozowania aktualnego stanu podopiecznego, ale też umiejętności podejmowania trafnych decyzji, które często mają etyczny charakter, ponieważ odnoszą się do wartości. Celami modułu są:

- zapoznanie z problematyką etyczną i aksjologiczną, podstawami życia społecznego oraz z normami etyki zawodowej pracownika socjalnego;
- kształtowanie umiejętności obserwacji, interpretowania, analizowania i oceny etycznej różnych form zachowania oraz rozstrzygania dylematów etycznych i podejmowania decyzji;
- kształtowanie gotowości do posługiwania się systemami normatywnymi oraz konkretnymi regułami do opisu i interpretacji problemów społecznych.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Zna i dyskutuje podstawowe zasady etyczne w pracy socjalnej
W_02	Potrafi identyfikować i opisywać powiązania pomiędzy wybranymi problemami społecznymi, próbami ich rozwiązywania, stosowanymi metodami pracy socjalnej, a etyką zawodową
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Umie poddać krytyce stosowane – w rozwiązywaniu wybranych problemów społecznych – metody pracy socjalnej uwzględniając zasady zawodowego kodeksu etycznego
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Jest wrażliwy na wartości etyczne w rozwoju zawodowym
K_02	Jest zorientowany na poszukiwanie rozwiązań pomocowych uwzględniających najwyższe standardy etyki zawodowej

III. METODY DYDAKTYCZNE

1. wykład – 5 godzin dydaktycznych
2. ćwiczenia / warsztaty- nie mniej niż 5 godzin dydaktycznych

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

1. prezentacja multimedialna
2. kazusy
3. teksty źródłowe

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI
(tematyka zajęć wymaga uszczegółowienia)

Elementy etyki					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	
1.	**Dylematy etyczne pracy w pracy socjalnej i pomocy społecznej** Moralna specyfikacja czynu ludzkiego, wartości moralne, konflikt wartości - dylematy etyczne. Źródła, rodzaje i typologia dylematów etycznych. Rozwiązywanie dylematów etycznych w pracy socjalnej, modele podejmowania decyzji etycznych.	**1**	**1**		
2.	**Godność ludzka. Współczesne zagrożenia godności ludzkiej.** Osoba i jej godność jako podstawowe założenie antropologiczne. Godność osobowa i osobista. Godność i autonomia osoby bezdomnej. Odpowiedzialność etyczna wobec podopiecznego i społeczeństwa.	**1**			
3.	**Upełnomocnienie (*empowerment*) jako etyczny paradygmat w pracy socjalnej. Relacja z klientem i współpracownikiem**. Wybrane badania partycypacyjne jako praktyki empowerment (narracyjna analiza biografii, narracja kultury i tożsamości). Zastosowanie empowermentu w wybranych sytuacjach społecznych (przemoc, bezdomność, niepełnosprawność).	**1**			
4.	**Wybrane problemy społeczne jako wyzwania dla etyki zawodowej pracowników socjalnych.** Zapobieganie marginalizacji społecznej z powodu ubóstwa, bezrobocia, bezdomności i wykluczenia jako zadanie w pracy socjalnej. Patologie społeczne (alkoholizm, narkomanię, przestępczość, różnego rodzaju dewiacje seksualne, przemoc domowa) wyzwaniem w praktyce pracownika socjalnego.	**1**	**1**		
5.	**Zagrożenia godności klienta pomocy społecznej.** Istota i źródła zagrożeń. Człowiek w obliczu ubóstwa. Doświadczanie bezdomności. Samotność i osamotnienie człowieka. Godność człowieka a udzielanie świadczeń z pomocy społecznej. Pomoc człowiekowi w sytuacji zagrożenia.	**1**	**1**		
6.	**Kodeksy etyczne.** Etos zawodu modelem do konstrukcji kodeksu etycznego pracownika socjalnego. Znaczenie kodeksu etycznego w rozstrzyganiu dylematów etycznych.	**1**			

	Struktura kodeksu etycznego pracownika socjalnego. Zastosowanie kodeksu etycznego w wybranych sytuacjach społecznych (kazusy).		**1**		

VI. LITERATURA PODSTAWOWA

(uwzględniająca publikacje zwarte, czasopisma, multimedia)

- Bartoszewski J., Król K. (2017), Współczesne wyzwania i dylematy w pracy socjalnej, Konin: Państwowa Wyższa Szkoła Zawodowa w Koninie.
- Głąbicka-Auleytner K. (2019), Etyczne aspekty pracy zawodowej, Radom: Wyd. Spatium.
- Kodeks Etyczny Pracowników Socjalnych PTPS
- Sokołowska M. (2013). Dylematy etyczne pracowników socjalnych. Warszawa: Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich.

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

(uwzględniająca publikacje zwarte, multimedia, czasopisma)

- Krzesińska-Zach B., 2006, Człowiek w sytuacji zagrożenia jako podmiot oddziaływań pracownika socjalnego, Białystok: Trans Humana.
- Stepulak M. Z., 2012, Wybrane problemy etyczno-zawodowe w pracy socjalnej, Lublin: Innovatio Press Wydawnictwo Naukowe Wyższej Szkoły Ekonomii i Innowacji w Lublinie.
- Weissbrot-Koziarska A. (2017) „Szkiełko i oko czy czucie i wiara" – dylematy pracownika socjalnego, Annales Universitatis Maria Curie-Skłodowska Lublin - Polonia, Vol. XXX, 2 Sectio J:177-189.

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Proszę wyjaśnić pojęcia: wartości moralne, konflikt wartości, dylemat etyczny.
2. Proszę omówić modele podejmowania decyzji etycznych.
3. Jaka jest różnica między godnością osobową i osobistą człowieka?
4. Na czym polega odpowiedzialność pracownika socjalnego wobec podopiecznego i społeczeństwa?
5. Jakie znaczenie ma empowerment w pracy socjalnej?
6. Proszę scharakteryzować patologie społeczne, będące wyzwaniem w pracy socjalnej.
7. Jakie są przyczyny zagrożenia godności klienta pomocy społecznej?
8. Proszę uzasadnić znaczenie kodeksu etycznego w rozstrzyganiu dylematów etycznych?

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a. **dr hab. Małgorzata Jagodzińska**
b. **dr Teresa Dworecka**

MODUŁ nr 4

Zadania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej gminy, powiatu i województwa – liczba godzin 20

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

Pracownicy pomocy społecznej zajmujący kierownicze stanowiska w strukturze pomocy socjalnej winni znać katalog zadań z obszaru pomocy społecznej, powinni umieć współpracować w tworzeniu realizacji programów lokalnych w obszarze polityki społecznej. Absolwenci specjalizacji z organizacji pomocy społecznej potrafić powinni inicjować działania animacyjne, pobudzające społeczność lokalną do pomocy innym i samopomocy, tworzyć sieć współpracy podmiotu publicznego z sektorem publicznym, społecznym i prywatnym w celu skutecznych działań w zakresie polityki społecznej na rzecz mieszkańców danej gminy, powiatu, województwa.

Wiedza z zakresu podstawowych zadań w jednostkach organizacyjnych w pomocy społecznej oraz możliwości ich realizacji przy wykorzystaniu własnych możliwości i źródeł zewnętrznych jest niezbędna do efektywnej pracy na stanowisku kierowniczym.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Posiada wiedzę na temat katalogu zadań z obszaru pomocy społecznej na szczeblu gminy, powiatu, województwa.
W_02	Zna zasady funkcjonowania systemu pomocy społecznej.
W_03	Zna przepisy w zakresie przyjmowanych obowiązków, jak również ma świadomość odpowiedzialności za ich nieprzestrzeganie.
W_04	Zna usytuowanie JOPS w strukturach pomocy społecznej
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Potrafi skutecznie inicjować i realizować zadania organizacyjne jednostek, stosownie do obowiązujących standardów zewnętrznych oraz własnych aspiracji i oczekiwań
U_02	Posiada zdolność do przekazywania informacji, organizowania działań innowacyjnych, wpływania na innych poprzez przekonywanie oraz motywowanie
U_03	Umie wykorzystać wiedze teoretyczną do udziału w kreowaniu lokalnej polityki społecznej w JOPS na szczeblu gminy, powiaty i województwa.
U_04	Potrafi zaplanować i zorganizować sieć współpracy lokalnych podmiotów polityki społecznej w obrębie działania konkretnej jednostki organizacyjnej.
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Potrafi animować i współpracować na rzecz rozwoju lokalnego.
K_02	Permanentnie rozwija wiedzę o aktualnych zadaniach polityki społecznej jak również doskonali swoje umiejętności praktyczne w tym zakresie.
K_03	Potrafi wytworzyć sytuacje umożliwiające skuteczne zaspokajanie potrzeb klientów w zakresie pomocy społecznej.
K_04	Jest otwarty na innowacyjność form i działań.

III. METODY DYDAKTYCZNE

1.Wykłady nie więcej niż 10 godzin dydaktycznych
2.Ćwiczenia nie mniej niż 10 godz. dydaktycznych

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

Komputer, projektor, tablica fipchart, markery, papier do tablicy fipchart

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI
(tematyka zajęć wymaga uszczegółowienia)

Zadania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej gminy , powiatu i województwa					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			Uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	
1.	**Strategia rozwiązywania problemów społecznych - jej wpływ na lokalną politykę społeczną województwa, gminy, powiatu** Poznanie elementów tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w tym: inicjonowanie prac na tworzeniem Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych, poznanie zasad planowania strategicznego, planowania działań, projektowanie programów działań i kosztorysu, planowanie oceny i aktualizacji strategii (monitoring i ewaluacja), weryfikacja, przyjęcie i wdrożenie strategii Zadania własne samorządu terytorialnego jako podstawa kształtowania lokalnej polityki społecznej w zakresie pomocy społecznej Działania podejmowane w ramach lokalnej polityki społecznej w oparciu o strategie na szczeblu krajowym, wojewódzkim, powiatowym, gminnym.	0,5	2		
2.	**Zadania samorządu województwa w zakresie pomocy społecznej.** Kompetencje organów samorządu województwa w zakresie pomocy społecznej. Rodzaje i charakter zadań samorządu województwa w zakresie pomocy społecznej. Współczesne kierunki rozwoju polityki społecznej	0,5			
3.	**Strategia wojewódzka polityki społecznej w ujęciu holistycznym**. Główne założenia i kontekst prawny strategii polityki społecznej województwa(kontekst regionalny, krajowy i wspólnotowy). Główne wyzwania w zakresie polityki społecznej, ujmowane w strategiach polityki społecznej Ewaluacja i monitoring strategii a odpowiedzialność organu samorządu terytorialnego	0,5			
4.	**Regionalny Ośrodek Polityki Społecznej – rola i zadania.** Struktura organizacyjna Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Zadania Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej Rola ROPS we współpracy z samorządami lokalny mina szczeblu powiatowym i gminnym	0,5			
5.	**Model współpracy z organizacjami pozarządowymi w kontekście zlecania zadań.** Poznanie zadań obowiązkowych gminy w zakresie współpracy z organizacjami pozarządowymi, konsultacje społeczne projektu programu współpracy z organizacjami pozarządowymi Zadania publiczne z zakresu pomocy społecznej- zlecane w formie powierzenia i wspierania w realizacji zadań przez organizacje pozarządowe. Współpraca gminy z organizacjami pozarządowymi w zakresie rozwiązywania problemów społecznych a rola instytucji pomocy społecznej Rola gminy w kreowaniu ekonomii społecznej ze szczególnym uwzględnieniem rozwiązywania problemów społecznych, uwzględnieniem potrzeb mieszkańców	0,5	2		

6.	**Obserwatorium Integracji Społecznej jako komórka monitorująca i badająca lokalne polityki, programy i projekty społeczne.** Rola i zadania Obserwatorium Integracji Społecznej. Funkcje Obserwatorium Integracji Społecznej (poznawcza, doradcza, informacyjna)	0,5			
7.	**Wspieranie rodziny i adopcja.** Rola gminy i powiatu w realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej. Placówki wsparcia dziennego, asystent rodziny, rodziny wspierające, rodziny zastępcze, ośrodki adopcyjne. Współpraca instytucjonalna gminy powiatu, Regionalnego Ośrodka Polityki Społecznej, Sądów rodzinnych i Opiekuńczych w realizacji zadań na rzecz dziecka i rodziny. Budowanie lokalnego systemu wsparcia w zakresie pomocy dziecku i rodzinie. Zasady adopcji.	1	2		
8.	**Zadania powiatu w zakresie pomocy społecznej.** Zadania własne powiatu. Zadania zlecone powiatu. Współpraca powiatu z ośrodkami pomocy społecznej w samorządach gminnych, z ROPS. Finansowanie zadań w zakresie polityki społecznej. Rola PFRON-u w samorządzie powiatowym.	0,5			
9.	**Rodzina i jednostka w kryzysie życiowym. Interwencja kryzysowa, tworzenie sieci wsparcia.** Możliwości samorządu gminnego i powiatowego w pomocy osobom i rodzinom dotkniętym kryzysem w kontekście ustawy o pomocy społecznej, Działania w zakresie zapobiegania przemocy w rodzinie i ochrony ofiar przemocy domowej. Rola i zadania ośrodków interwencji kryzysowej. Poznanie form budowania oparcia społecznego dla osób w kryzysie (poradnictwo prawne, psychologiczne, socjalne). Interwencja kryzysowa a ustawa o pomocy społecznej	0,5			
10.	**Wspieranie osób niepełnosprawnych i ich rodzin.** Rola samorządu powiatowego i gminnego w zakresie kreowania polityki społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych i ich rodzin. Zadania dla powiatu wynikające z ustawy o pomocy społecznej dla osób niepełnosprawnych. Pomoc osobom niepełnosprawnym w świetle ustaw rządowych (świadczenia socjalne, ośrodki wsparcia dziennego dla osób zaburzonych psychicznie i z niedorozwojem umysłowym, domy pomocy społecznej Budowanie lokalnego sytemu pomocy osobom niepełnosprawnym na szczeblu gminnym, powiatowymi wojewódzkim. Wsparcie instytucjonalne i środowiskowe dla osób niepełnosprawnych	1	1		
11.	**Pomoc dla usamodzielnianych.** Rola powiatu w usamodzielnianiu wychowanków, formy i zakres pomocy, ujęcie pomocy w aspekcie prawnym, organizacja sieci oparcia społecznego dla osób usamodzielnianych	0,5			
12.	**Zadania gminy w zakresie pomocy społecznej**. Zadania własne i zadania zlecone w świetle ustawy o pomocy społecznej, współpraca międzyinstytucjonalna i pozainstytucjonalna w realizacji zadań, przygotowanie i realizacja programów lokalnych, budowanie sieci oparcia	1			

	społecznego dla mieszkańców z uwzględnieniem problemów społecznych, odpowiedzialność za kreowanie lokalnej polityki społecznej				
13.	**Ośrodek pomocy społecznej rola i zadania** Dokumenty organizacyjne i strategiczne w Ośrodku Pomocy Społecznej. Kontrola zarządcza jako element ewaluacji i zapobiegania ryzyku i efektywności działań na rzecz grup społecznych. Wymagania ustawowe w zakresie zatrudniania kadry. Zadania własne i zlecone w OPS. Rola i odpowiedzialność OPS-u w przygotowaniu dokumentów strategicznych.	2	2		
14.	**Ocena zasobów pomocy społecznej – aspekt jakościowy.** Ocena zasobów pomocy społecznej jako narzędzie planistyczne i sprawozdawcze w realizacji zadań. Uwarunkowania prawne oceny zasobów pomocy społecznej a odpowiedzialność organu powiatowego i gminnego z jej przygotowanie. Sposoby zbierania i monitorowania danych do oceny zasobów pomocy społecznej. Prezentacja potrzeb w zakresie pomocy społecznej organom samorządu terytorialnego	0,5			
15.	**Instytucjonalne i pozainstytucjonalne formy wsparcia jako środowisko życia człowieka a indywidualizacja**. Poszczególne formy pomocy i wsparcia społecznego realizujące zadania w odniesieniu do różnych kategorii użytkowników - osób i grup potrzebujących pomocy i wsparcia. Programy, formy i metody pracy realizowane w poszczególnych - instytucjonalnych i pozainstytucjonalnych - formach pomocy i wsparcia społecznego; uwarunkowania związane z etycznym aspektem udzielania pomocy i wsparcia społecznego.	1	1		

VI. LITERATURA PODSTAWOWA
(uwzględniająca publikacje zwarte, czasopisma, multimedia)

1. Ewa Kulesza, Lokalna Polityka Społeczna, IRSS, Warszawa 2013
2. Akta prawne:
    a. Ustawa o pomocy społecznej
    b. Ustawa o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej
    c. Ustawa o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie
    d. Ustawa o samorządzie gminnym
3. Katarzyna Kutek-Sładek, System wsparcia osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin w Polsce, [w:] Pedagogiczne konteksty społecznego wsparcia rodziny, red. ks. Grzegorz Godawa, Kraków 2015, s. 179–205.DOI: http://dx.doi.org/10.15633/9788374384247.06

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA
(uwzględniająca publikacje zwarte, multimedia, czasopisma)

1. Dominika Cendrowicz, UW, Instytut Nauk Administracyjnych, Pomoc społeczna jako zadanie samorządu województwa

2. Anna Dąbrowska, Rodzina i jednostka w kryzysie życiowym. Interwencja kryzysowa, tworzenie sieci wsparcia, Studia nad rodziną, UKSW, Zeszyt Nr XIX nr 1 (36) 2015
3. Rozporządzenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 22 lutego 2011 r. w sprawie standardu podstawowych usług świadczonych przez specjalistyczne ośrodki wsparcia dla ofiar przemocy w rodzinie, kwalifikacji osób zatrudnionych w tych ośrodkach, szczegółowych kierunków prowadzenia oddziaływań korekcyjno-edukacyjnych wobec osób stosujących przemoc w rodzinie oraz kwalifikacji osób prowadzących oddziaływania korekcyjno-edukacyjne (Dz.U. 2011 nr 50 poz. 259

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Wymień elementy tworzenia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych
2. Omów zadania własne samorządu terytorialnego jako podstawa kształtowania lokalnej polityki społecznej w zakresie pomocy społecznej
3. Wymień kompetencje organów samorządu województwa w zakresie pomocy społecznej
4. Omów rodzaje i charakter zadań samorządu województwa w zakresie pomocy społecznej
5. Wymień zadania regionalnych ośrodków polityki społecznej
6. Na czym polega współpracy gminy z organizacjami pozarządowymi w zakresie realizacji zadań z pomocy społecznej. Wymień min. 3 formy współpracy.
7. Na czym polega zlecanie zadań w formie powierzania i wspierania zadań dla organizacji pozarządowej?
8. Jaką rolę pełni ośrodek pomocy społecznej we współpracy z organizacjami pozarządowymi?
9. Jaką rolę pełni gmina w kreowaniu ekonomii społecznej dla swoich mieszkańców.
10. Omów formy współpracy na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w świetle potrzeb mieszkańców.
11. Na czym polega rola Obserwatorium Integracji Społecznej. Scharakteryzuj zadania Obserwatorium.
12. Wymień zadania powiatu w zakresie wspierania rodziny. Na czym polega współpraca powiatu z gminą w zakresie wspierania rodziny?
13. Na czym polega współpraca międzyinstytucjonalna instytucji pomocy społecznej w realizacji ustawy o wspieraniu rodziny i pieczy zastępczej?
14. Omów zasady adopcji.
15. Scharakteryzuj zadania zlecone powiatu w zakresie pomocy społecznej.
16. Scharakteryzuj zadania własne powiatu w zakresie pomocy społecznej.
17. Na czym polega pomoc osobom i rodzinom dotkniętym kryzysem?
18. Omów zadania i odpowiedzialność samorządu terytorialnego w budowaniu sieci oparcia społecznego dla osób dotkniętych kryzysem.
19. Omów zadania powiatu w świetle ustawy o pomocy społecznej na rzecz osób niepełnosprawnych.
20. Na czym polega budowanie sieci oparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych przez powiat?
21. Na czym polega budowanie sieci oparcia społecznego dla osób niepełnosprawnych przez gminę?
22. Jaka jest rola powiatu w usamodzielnianiu wychowanków?
23. Scharakteryzuj formy pomocy osobom usamodzielnianym realizowane przez powiat?

24. Wymień zadania własne gminy pozafinansowe dla mieszkańców w zakresie pomocy społecznej.
25. Wymień zadania zlecone gminy w zakresie pomocy społecznej?
26. Na czym polega współpraca międzyinstytucjonalna przy budowaniu sieci oparcia społecznego na rzecz rozwiązywania problemów społecznych?
27. Wymień dokumenty strategiczne i organizacyjne w ośrodku pomocy społecznej (min.5)
28. Na czym polega kontrola zarządcza w ośrodku pomocy społecznej? Wymień jej zasady w oparciu o realizacje lokalnych programów społecznych.
29. Na czym polega ocena zasobów pomocy społecznej?
30. Omów funkcje oceny zasobów pomocy społecznej.
31. Omów usytuowanie ośrodków wsparcia w strukturze samorządu terytorialnego. Na czym polega rola i odpowiedzialność gminy w tworzeniu form zinstytucjonalizowanych w zakresie pomocy społecznej?

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a. **mgr Ewa Żórawska**

MODUŁ nr 5

Ewaluacja działań, metody i techniki badań wykorzystywanych w pomocy społecznej
– 20 godzin

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

Pracownicy pomocy społecznej zajmujący kierownicze stanowiska w strukturze pomocy socjalnej powinni potrafić ocenić jakość działań pracownika socjalnego, organizować badania ewaluacyjne koordynowanych w jednostkach organizacyjnych pomocy społecznej programów lokalnych, aplikować badania ewaluacyjne do własnej jednostki w celu poprawy jakości i skuteczności pracy podległych pracowników oraz realizowanych przez nich zadań.

Znajomość ewaluacji przez absolwentów organizacji pomocy społecznej jest kluczowym warunkiem przy dostarczaniu obiektywnej i rzetelnej wiedzy o jakości wsparcia. Co pozwala na ciągłe doskonalenie usług socjalnych, dostosowanie do potrzeb odbiorców pomocy i utrzymywanie jak najwyżej jakości świadczonych usług.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Potrafi wymienić i scharakteryzować podstawowe metody i techniki badań, stosowanych w pomocy społecznej
W_02	Potrafi określić znaczenie, obszar i zakres ewaluacji działań pracownika socjalnego
W_03	Posiada wiedzę o zasadach planowania działań badawczych i ewaluacyjnych
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Tworzy projekty ewaluacyjne w oparciu o zasady toku postępowania metodycznego
U_02	Potrafi projektować i prowadzić badania ewaluacyjne i usprawniać pracę placówki wykorzystując ich rezultaty
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Organizuje działania badawcze, aplikuje wyniki badań ewaluacyjnych do organizacji i funkcjonowania placówki
K_02	Wspiera zespół pracowników w stosowaniu narzędzi badawczych i ewaluacyjnych

III. METODY DYDAKTYCZNE

1. wykład – nie mniej niż 5 i nie więcej niż 10 godzin dydaktycznych;
2. ćwiczenia/warsztaty – nie mniej niż 10 godzin dydaktycznych;

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

Komputer, projektor, tablica fipchart, markery, papier do tablicy fipchart

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI
(tematyka zajęć wymaga uszczegółowienia)

Ewaluacja działań, metody i techniki badań wykorzystywanych w pomocy społecznej					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	
1.	**Rola ewaluacji w pomocy społecznej** Znajomość kryteriów badań ewaluacyjnych oraz umiejętność zastosowania ich w programach	1	2		

	realizowanych w pomocy społecznej. Umiejętność wyciągania wniosków. Wpływ badań ewaluacyjnych na kreowanie jakości usług w pomocy społecznej, precyzowania celów i realizacji zadań. Ewaluacja jako proces wspomagający pracę socjalną w przygotowaniu, opracowaniu oraz realizacji odpowiednich strategii radzenia sobie w rozwiązywaniu problemów społecznych. Obszary ewaluacji w pomocy społecznej				
2.	**Charakterystyka procesu badawczego** Poznanie elementów procesu badawczego, w tym: problemu badawczego, eksplikacji(uszczegółowienie i doprecyzowanie problemu badawczego, umiejętność precyzowania pytań badawczych, wybór i uzasadnienie hipotez badawczych, hipotezy, weryfikacja źródeł j pochodzenia hipotezy, przygotowanie narzędzi badawczych, dobór próby, znajomość realizacji badań, analizy, wyciągania wniosków	1	1		
3.	**Planowanie procesu badawczego w placówce pomocy społecznej** Planowanie procesu badawczego w placówce pomocy społecznej jako nowy efektywny model zarządzania, planowania lokalnej polityki społecznej, proces wspomagający efektywne i racjonalne wykorzystanie dostępnych zasobów, środków i możliwości kadry, pomocy osobom potrzebującym wsparcia.	1	1		
4.	**Metody i techniki badań w pomocy społecznej** (obserwacja, wywiad, badania monograficzne, metoda biograficzna i in.) Kwestionariusz wywiadu jako standaryzowane narzędzie zbierania danych. Umiejętności i błędy ankieterskie. Przygotowanie kwestionariusza. Części kwestionariusza, typy pytań, porządek pytań, zasady poprawnego formułowania pytań, Organizacja badań z użyciem wywiadu kwestionariuszowego, wywiadu telefonicznego, technik ankietowych, technik obserwacyjnych, technik opartych na wzajemnym komunikowaniu się. Poznanie umiejętności projektowania i prowadzenia badań z wykorzystaniem wywiadu kwestionariuszowego i technik ankietowych	2	2		
5.	**Badania jakościowe** **Metody i techniki badań jakościowych.** Umiejętność doboru odpowiednich technik w badaniach jakościowych, ocena realizacji zadań pod kątem jakościowym, ich skuteczności z uwzględnieniem realizacji programów lokalnych Program wspierania rodziny, Przeciwdziałania Przemocy w rodzinie oraz Ochrony ofiar przemocy domowej, Rozwiązywania Problemów Alkoholowych i Narkomanii, Gminnej strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych	1			

6.	**Badania surveyowe** Poznanie zasad dobru doboru respondentów do badania. Kwestionariusz jako standaryzowane narzędzie zbierania danych. Umiejętności i błędy ankieterskie. Przygotowanie kwestionariusza. Części kwestionariusza, typy pytań, porządek pytań, zasady poprawnego formułowania pytań, instrukcja dla ankieterów, pilotaż pogłębiony. Organizacja badań z użyciem wywiadu kwestionariuszowego, wywiadu telefonicznego, technik ankietowych (ze szczególnym uwzględnieniem ankiety pocztowej i ankiety audytoryjnej).	1			
7.	**Sposoby opracowywania danych** Poznanie sposobów opracowania danych w pomocy społecznej, uwzględnienie narzędzi elektronicznych, w tym oceny zasobów pomocy społecznej, źródła wiedzy i informacji o środowisku lokalnym. Orientacja na efekty i orientacja na ryzyko.	1	1		
8.	**Wykorzystywanie wyników badań w działaniach pomocy społecznej** Wykorzystanie badań w opracowaniu lokalnych programów społecznych na rzecz różnych grup z uwzględnieniem problemów społecznych, umiejętność wykorzystania wniosków z przeprowadzonych badań w celu poprawy skuteczności udzielanej pomocy, planowania różnych form pomocy. Umiejętność analizy efektywności udzielonej pomocy oraz ich prezentowania	2	2		

VI. LITERATURA PODSTAWOWA

(uwzględniająca publikacje zwarte, czasopisma, multimedia)

1.Ocena jakości w badaniach surveyowych – Franciszek Sztabiński, Wydawnictwo IFiS PAN, Warszawa 2011

2. SKĄD CZERPAĆ DANE PRZY TWORZENIU LOKALNEJ DIAGNOZY SPOŁECZNEJ? -ROPS Kraków,

3. *O potrzebie ewaluacji w pomocy społecznej* (praca zbiorowa pod red. J. Staręga - Piasek, A. Hryniewicka, Instytut Rozwoju Służb Społecznych, Warszawa 2008

4. Babbie Earl, Badania społeczne w praktyce, PWN, Warszawa 2003, rozdz. 9, s. 267-307.

5. Lutyńska Krystyna, Wywiad kwestionariuszowy. Przygotowanie i sprawdzenie narzędzia badawczego, Zakład Narodowy im. Ossolińskich, Wydawnictwo PAN, Wrocław-Warszawa-Kraków-Gdańsk-Łódź 1984., 198 s.

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

(uwzględniająca publikacje zwarte, multimedia, czasopisma)

1.Diagnoza środowiska lokalnego jako źródło wiedzy o społeczności i narzędzie zmiany – Magdalena Arczewska, Uniwersytet Warszawski, 2013

2. Badania jakościowe w naukach społecznych, Stanisław Juszczyk, Wydawnictwo Uniwersytetu Śląskiego 2013

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Co pozwala na ciągłe doskonalenie usług socjalnych, dostosowanie do potrzeb odbiorców pomocy i utrzymywanie jak najwyżej jakości świadczonych usług?
2. Wymień obszary ewaluacji w pomocy społecznej
3. Wymień elementy procesu badawczego.
4. W jakich obszarach pomocy społecznej planowanie procesu badawczego jest niezbędne?
5. Wymień konsekwencje braku przeprowadzenia badań w procesie przygotowania programów lokalnych jednostkach samorządu terytorialnego?
6. Omów znaczenie przeprowadzenia badań w pomocy społecznej pod katem planowania działań.
7. Na czym polega planowanie procesu badawczego w placówce pomocy społecznej?
8. Omów wpływ procesu badawczego na efektywność zarządzania środkami publicznymi.
9. Omów wpływ procesu badawczego na jakość pracy w pomocy społecznej na przykładzie jednostki samorządu terytorialnego.
10. Wymień metody i techniki badań w pomocy społecznej. Jakie metody i techniki zbierania danych statystycznych są wykorzystywane przy opracowaniu lokalnych programów społecznych?
11. Wymień metody badań jakościowych i podaj 3 przykłady wykorzystania ich w opracowaniu Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych,
12. Na czym polega ocena realizacji zadań w pomocy społecznej pod kątem jakościowym.
13. Na czym polega logika badań surveyowych ?
14. Wymień sposoby opracowania danych w pomocy społecznej i omów min. 3.
15. Na czym polega orientacja na efekty w programach skierowanych do wybranych grup społecznych. Podaj przykłady.
16. Na czym polega orientacja na ryzyko w programach skierowanych do wybranych grup społecznych. Podaj przykłady.
17. Omów wpływ badań społecznych na kreowanie polityki społecznej w samorządzie lokalnym na przykładzie placówek wsparcia dziennego
18. Omów konsekwencje braku badań społecznych w programach lokalnych w aspekcie ekonomicznym i społecznym
19. Podaj znane Ci sposoby prezentowania wyników badań społecznych

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a. **mgr Ewa Żórawska**

MODUŁ nr 6

Wybrane zagadnienia prawne, ze szczególnym uwzględnieniem prawa administracyjnego, prawa pracy, prawa zamówień publicznych, prawa rodzinnego i prawa dotyczącego ochrony danych osobowych – 30 godzin.

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU

Pracownicy pomocy społecznej zajmujący kierownicze stanowiska w strukturze pomocy socjalnej winni legitymować się głęboką wiedzą z zakresu prawa rodzinnego, prawa administracyjnego, karnego penitencjarnego, prawa zabezpieczenia społecznego, prawa pracy i prawa pomocy społecznej przede wszystkim z uwagi na fakt, że jej charakter implikuje umiejętności zarządzania zespołami ludzkimi, prawidłową oceną doboru środków przy realizacji zadania oraz szybką ocenę skutków prawnych podejmowanych działań. Gruntowna wiedza prawna u osób zajmujących kierownicze stanowiska to warunek bezwzględny ich wysokiej oceny w zakresie fachowości, merytorycznego przygotowania przez podległy personel, a tym samym punkt wyjścia do skutecznej pracy całego zespołu realizującego zadanie.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Posiada wiedzę o podstawowych instytucjach prawa rodzinnego, pracy, administracyjnego oraz zamówień publicznych;
W_02	Zna zakres poszczególnych dyscyplin prawnych i umie zakwalifikować sprawę do określonej dziedziny prawa;
W_03	Posiada wiedzę o zakresie działania organów pomocy społecznej i dopuszczalnych metodach wydawania rozstrzygnięć administracyjnych;
W_04	Zna mechanizmy ochrony przed dyskryminacją w zatrudnieniu i mobbingiem;
W_05	Wie, z jakich środków ochrony prawnej może skorzystać funkcjonariusz publiczny;
W_06	Posiada wiedzę z zakresu ochrony danych osobowych
W_07	Zna strukturę sądownictwa i organów ochrony prawnej w RP;
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Potrafi samodzielnie określić, zdefiniować problem prawny i następnie opisać go;
U_02	Potrafi przedstawić w sposób jasny i czytelny argumenty na rzecz określonych rozstrzygnięć administracyjnych;
U_03	Umiejętnie posługuje się metodami ustalania biegu terminów w prawie administracyjnym;
U_04	Potrafi samodzielnie wskazać właściwość rzeczową i miejscową organu do rozpoznania sprawy – w postępowaniu administracyjnym;
U_05	Potrafi ustalić warunki, od jakich zależy skuteczne zaskarżenie decyzji i postanowień organów stosujących prawo;
U_06	Potrafi samodzielnie szybko wyszukać publikator aktów prawnych i odnaleźć treść poszukiwanej jednostki redakcyjnej tekstu prawnego;
U_07	Potrafi wskazać różnice pomiędzy zakupem usług na podstawie prawa zamówień publicznych a zleceniem zadania na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.

U_08	Potrafi samodzielnie zlokalizować problematyczną sytuację i dokonać jej oceny w ujęciu prawnym;
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Dostrzega rangę problemów indywidualnych rozstrzyganych w formie władczych decyzji organów administracji publicznej;
K_02	Posiada świadomość rozwiązań prawnych mających zastosowanie w pracy kierownika jops;
K_03	Posiada świadomość rozwiązań prawnych, znaczenia i funkcji przepisów w systemie prawa, dzięki znajomości podstawowych zagadnień prawnych reprezentuje odpowiedni poziom kultury prawnej;
K_04	Jest przygotowany do tworzenia i realizacji zadań i projektów społecznych, umie rozdzielić w tym zakresie aspekty prawne i pozaprawne oraz przedstawić argumenty i kontrargumenty w sporach;
K_05	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności. Antycypuje zjawiska społeczne oraz określa kierunki ich rozwoju. Prawidłowo ustala problemy w zakresie funkcjonowania organizacji i instytucji działających w obszarze polityki społecznej;
K_06	Jest przygotowany do aktywnego i zawodowego funkcjonowania w organizacjach i instytucjach działających w obszarze polityki społecznej (prawa socjalnego). Wykazuje zrozumienie możliwości pełnienia różnych ról w tych organizacjach i instytucjach;
K_07	Rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie;

III. METODY DYDAKTYCZNE

wykład – nie mniej niż 5 i nie więcej niż 15 godzin dydaktycznych;
ćwiczenia/warsztaty – nie mniej niż 15 godzin dydaktycznych;

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

Komputer, projektor, tablica fipchart, markery, papier do tablicy fipchart

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI
(tematyka zajęć nie wymaga uszczegółowienia)

Wybrane zagadnienia prawne, ze szczególnym uwzględnieniem prawa administracyjnego, prawa pracy, prawa zamówień publicznych, prawa rodzinnego i prawa dotyczącego ochrony danych osobowych					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	
Wybrane zagadnienia z zakresu prawa rodzinnego					
1.	Ochrona rodziny w prawie polskim i jej gwarancje prawne (skutki prawne zawarcia i ustania małżeństwa - różnice między małżeństwem a konkubinatem, prawa i obowiązki kobiet ciężarnych, matek samotnie wychowujących dzieci, stosunki między rodzicami a dziećmi - pojęcie, zakres władzy rodzicielskiej obowiązek jej modyfikacje – pozbawienie, ograniczenie lub	**4**			

	zawieszenie, obowiązek alimentacyjny, współpraca z kuratorem sądowym)				
2.	Nabycie umiejętności sporządzania pism procesowych (pozew o ustalenie ojcostwa, o zaprzeczenie ojcostwa, pozew o rozwód, separację, unieważnienie małżeństwa, pozew o alimenty)	3			
Wybrane zagadnienia z zakresu prawa administracyjnego					
1.	Zasady ogólne postępowania administracyjnego (prawne formy orzekania administracji publicznej - decyzja administracyjna, postanowienie, zwyczajne i nadzwyczajne środki odwoławcze; postępowanie skargowo -wnioskowe, postępowanie przed sądami administracyjnymi: wojewódzkie sądy administracyjne, NSA, przegląd orzecznictwa Sądu Administracyjnego w sprawach dotyczących decyzji administracyjnych wydawanych przez ośrodki pomocy społecznej); zasady postępowania ze skargami i wnioskami.	**5**			
2.	Nabycie umiejętności sporządzania decyzji administracyjnych (odwołanie od decyzji administracyjnej, zażalenia na postanowienie, skargi na decyzje administracyjne do wojewódzkich sądów administracyjnych, kasacje do NSA, odpowiedzi na skargę, analiza orzeczeń SKO, WSA i NSA - przykłady dotyczące OPS)	**3**			
Wybrane zagadnienia z zakresu prawa pracy					
1.	Ochrona stosunku pracy (dopuszczalne tryby rozwiązania umowy o pracę, ochrona powszechna i ochrona szczególna stosunku pracy, sądowa ochrona roszczeń pracowniczych, przywrócenie do pracy, uznanie wypowiedzenia za bezskuteczne, żądanie odszkodowania)	**4**			
2.	Nabycie umiejętności sporządzania pism procesowych (pozwu o przywrócenie do pracy, pozwu o uznanie wypowiedzenie za bezskuteczne, pozwu o odszkodowanie).	**3**			
Wybrane zagadnienia z zakresu prawa zamówień publicznych					
1.	Zamówienia z wolnej ręki; przetarg ograniczony, nieograniczony, zagadnienia z zakresu zlecania zadań na podstawie ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie. Podstawowe zagadnienia z zakresu ustawy o partnerstwie publiczno- prywatnym.	**4**			
Wybrane zagadnienia z zakresu prawa dotyczącego ochrony danych osobowych					
1.	Ochrona danych osobowych. Procedura bezpieczeństwa i ochrony danych osobowych. Podstawowe zasady przetwarzania danych osobowych w pomocy społecznej.”	**4**			

VI. LITERATURA PODSTAWOWA

- S. Nitecki, *Prawo do pomocy społecznej w polskim systemie prawnym*, Wolters Kluwer Polska, 2008.
- S. Nitecki, B. Noga, *Decyzje, postanowienia i pisma w sprawach z zakresu pomocy społecznej: wzory z komentarzem*, Wrocław 2010.
- Sierpowska, *Prawo pomocy społecznej*, Wolters Kluwer Polska, 2011.
- M. Brenk, K. Chaczko, R. Pląsek, *Organizacja pomocy społecznej w Polsce 1918-2018*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2018.
- R. Frąckowiak i inni, *Ustawa o pomocy społecznej. Komentarz*, C. H. Beck, 2019.

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- Sierpowska, *Pomoc społeczna. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska, 2017.
- E. Ryś (red.), *Pomoc społeczna. Od klientyzmu do partycypacji,* ASPRA-JR.
- B. Kołaczkowski, M. Ratajczak, *Pomoc społeczna. Wybrane instytucje pomocy rodzinie i dziecku*, Wolters Kluwer. 2013.
- T. Krajewski, *Ustawa o pomocy społecznej. Interpretacje przepisów w oparciu o orzecznictwo*, C. H. Beck, 2016.

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

Prawo rodzinne i opiekuńcze

1. Czym jest władza rodzicielska?
2. Różnice między rozwodem a unieważnieniem małżeństwa?
3. Prawne różnice między małżeństwem a konkubinatem?
4. Prawna różnica między separacją a rozwodem?
5. Prawne różnicę między opieką a kuratelą?

Postępowanie administracyjne

6. Jakie są zasady postępowania w procedurze administracyjnej?
7. Mediacja w postępowaniu administracyjnym?
8. Jakie elementy zawiera decyzja administracyjna?
9. Co powinno zawierać postanowienie?
10. Kiedy wznawia się postępowanie administracyjne?

Prawo pracy

11. Jakie grupy pracowników podlegają szczególnej ochronie przed wypowiedzeniem?
12. Okresy na jakie można zawierać umowę o pracę?
13. Omówienie świadczeń przysługujących w okresie czasowej niezdolności do pracy?

Zamówienia publiczne

14. Zasady udzielania zamówień publicznych wg ustawy z 11 września (t.j. Dz.U. 2019 poz. 1843 ze zm.)
    Jakie są tryby udzielania zamówień publicznych?
15. Czym jest Komitet do spraw Pożytku Publicznego?
16. Kiedy organ administracji publicznej unieważnia otwarty konkurs ofert?
17. Zasady prowadzenia działalności organizacji pożytku publicznego?

Ochrona danych osobowych

18. Jakie są zasady dotyczące przetwarzania danych osobowych?
19. Jakie elementy powinna zawierać dokumentacja przetwarzania danych osobowych, aby spełniała wymagania RODO?

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a. Sylwia Dworecka

MODUŁ nr 7

***W y b r a n e z a g a d n i e n i a z z a k r e s u p r z e p i s ó w dotyczących pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego* – 15 godzin**

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU– CELE DYDAKTYCZNE

Pracownicy pomocy społecznej są tą grupą zawodową, która stale musi udoskonalać i utrwalać podstawy teoretyczne i pojęciowe wiedzy o prawie pomocy społecznej i zabezpieczeniu społecznym, przy jednoczesnym stałym analizowaniu polskiego systemu prawnego w tym zakresie. Prowadzone obecnie działania zmierzają w stronę aktywnej polityki społecznej. Aktywizacja klientów zagrożonych wykluczeniem społecznym ma ułatwić im przejście od roli biernego odbiorcy pomocy do aktywnej partycypacji w procesie pomagania i aktywizacji środowisk lokalnych. To wymaga profesjonalnego i przekonanego o słuszności idei personelu zatrudnionego w pomocy społecznej.

Aby sprostać tym zadaniom, kadra pomocy społecznej musi posiadać, poza zdolnościami adaptacyjnymi i profesjonalizmem, także odpowiedniej wiedzy niezbędnej dla podjęcia skutecznych działań na rzecz potrzebujących pomocy.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Zna źródła prawa pomocy społecznej w Polsce
W_02	Posiada wiedzę umożliwiającą przeprowadzenie klasyfikacji / podziału świadczeń z pomocy społecznej
W_03	Zna zasady postępowania w sprawie przyznawania świadczeń z pomocy społecznej
W_04	Posiada wiedzę w zakresie sposobu sprawowania nadzoru i kontroli w pomocy społecznej w Polsce
W_05	Zna przepisy z zakresu zabezpieczenia społecznego, powiązane systemowo z przepisami o pomocy społecznej
W_06	Posiada wiedzę o systemie prawnym pomocy społecznej i elementach różniących go od systemu ubezpieczeń społecznych i systemu zaopatrzenia społecznego.
W_07	Posiada rozszerzoną wiedzę z zakresu ogólnych założeń polityki społecznej oraz poszczególnych ich obszarów, w tym w szczególności prawa pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego.
W_08	Zna zasady interpretowania tekstów prawnych dotyczących pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego oraz dziedzin pokrewnych.
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Potrafi samodzielnie interpretować i stosować przepisy prawa z zakresu pomocy społecznej
U_02	Umie pracować na konkretnych aktach prawnych z zakresu pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego.
U_03	Potrafi zastosować zasady postępowania w zakresie przyznawania świadczeń z pomocy społecznej.

U_04	Rozwiązuje problemy prawne z obszaru pomocy społecznej oraz wsparcia socjalnego. Umie formułować własne opinie na temat systemu świadczeń społecznych i zabezpieczenia społecznego. Posługuje się siatką pojęciową adekwatną dla tego obszaru prawa.
U_05	Potrafi prawidłowo interpretować i wyjaśniać zjawiska prawne w obszarze pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego na tle innych dziedzin nauki, np. ekonomii, polityki gospodarczej.
U_06	Wykorzystuje wiedzę teoretyczną do rozwiązywania praktycznych problemów dotyczących wykładni i stosowania prawa pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego.
U-07	Korzysta z najnowszych metod badawczych z zakresu prawa, rozumie i interpretuje literaturę prawniczą oraz różnicuje orzecznictwo sądowe.
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Potrafi współpracować z różnymi instytucjami i podmiotami realizującymi zadania z zakresu pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego.
K_02	Jest przygotowany do ustawicznego poszerza wiedzę z zakresu pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego
K_03	Jest przygotowany do tworzenia i realizacji zadań i projektów społecznych, umie rozdzielić w tym zakresie aspekty prawne i pozaprawne oraz przedstawić argumenty i kontrargumenty w sporach;
K_04	Ma świadomość poziomu swojej wiedzy i umiejętności. Antycypuje zjawiska społeczne oraz określa kierunki ich rozwoju. Prawidłowo ustala problemy w zakresie funkcjonowania organizacji i instytucji działających w obszarze polityki społecznej;
K_05	Jest przygotowany do aktywnego i zawodowego funkcjonowania w organizacjach i instytucjach działających w obszarze polityki społecznej (prawa socjalnego). Wykazuje zrozumienie możliwości pełnienia różnych ról w tych organizacjach i instytucjach;
K_06	Rozumie potrzebę uczenia się przez całe życie.

III. METODY DYDAKTYCZNE

wykład – nie mniej niż 5 i nie więcej niż 7 godzin dydaktycznych;
ćwiczenia/warsztaty – nie mniej niż 8 godzin dydaktycznych;

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

Komputer, projektor,

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI
(tematyka zajęć wymaga uszczegółowienia)

Wybrane zagadnienia z zakresu przepisów dotyczących pomocy społecznej i zabezpieczenia społecznego					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	

1.	Konstytucyjne prawo do zabezpieczenia społecznego i formy jego realizacji.	2			
2.	System prawny pomocy społecznej w Polsce – zakres pojęciowy. Źródła prawa pomocy społecznej w Polsce. Świadczenia z pomocy społecznej. Klasyfikacja / podział świadczeń z pomocy społecznej. Analiza zasad przyznawania wybranych świadczeń z pomocy społecznej. Zasady odpłatności za usługi w pomocy społecznej.	2			
3.	Zasady postępowania w sprawie świadczeń z pomocy społecznej.	2			
4.	Nadzór i kontrola w pomocy społecznej w Polsce.	1			
5.	Przepisy wybranych aktów prawnych z zakresu zabezpieczenia społecznego, powiązane z przepisami o pomocy społecznej.	2			
6.	Wybrane zagadnienia z zakresu świadczeń rodzinnych, wspierania rodziny i systemie pieczy zastępczej, oraz pomocy osobom uprawnionym do alimentów, ustawy o rencie socjalnej.	2			
7.	System pomocy społecznej, a system ubezpieczeń społecznych i system zaopatrzenia społecznego – porównanie.	2			
8.	Prawne formy przyznania świadczenia z pomocy społecznej	1			
9.	Pozycja prawna adresata świadczeń	1			

VI. LITERATURA PODSTAWOWA

- S. Nitecki, *Prawo do pomocy społecznej w polskim systemie prawnym*, Wolters Kluwer Polska, 2008.
- S. Nitecki, B. Noga, *Decyzje, postanowienia i pisma w sprawach z zakresu pomocy społecznej: wzory z komentarzem*, Wrocław 2010.
- Sierpowska, *Prawo pomocy społecznej*, Wolters Kluwer Polska, 2011.
- M. Brenk, K. Chaczko, R. Pląsek, *Organizacja pomocy społecznej w Polsce 1918-2018*, Wydawnictwo Naukowe Scholar, 2018.
- R. Frąckowiak i inni, *Ustawa o pomocy społecznej. Komentarz*, C. H. Beck, 2019.

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

- Sierpowska, *Pomoc społeczna. Komentarz*, Wolters Kluwer Polska, 2017.
- E. Ryś (red.), *Pomoc społeczna. Od klientyzmu do partycypacji,* ASPRA-JR.
- B. Kołaczkowski, M. Ratajczak, *Pomoc społeczna. Wybrane instytucje pomocy rodzinie i dziecku*, Wolters Kluwer. 2013.
- T. Krajewski, *Ustawa o pomocy społecznej. Interpretacje przepisów w oparciu o orzecznictwo*, C. H. Beck, 2016.

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Jakie są źródła prawa pomocy społecznej?
2. Jakie są zasady odpłatności w pomocy społecznej?
3. Komu przysługuje prawo do świadczeń z pomocy społecznej?
4. Podaj ustawowe powody udzielania pomocy społecznej osobom i rodzinom.
5. Jakie są rodzaje świadczeń z pomocy społecznej oraz zasady i tryb ich udzielania?

6. Jakie są zasady i tryb postępowania kontrolnego w zakresie pomocy społecznej?
7. Komu przysługuje prawo do świadczeń pieniężnych z pomocy społecznej?
8. Jakie są zadania pomocy społecznej?
9. Podział na świadczenia pieniężne i niepieniężne.
10. Czym się różni zasiłek stały od okresowego?
11. Przesłanki warunkujące posiadanie przez adresata świadczeń prawa do pomocy społecznej?
12. Na kim spoczywa obowiązek zwrotu wydatków poniesionych na świadczenia z pomocy społecznej?
13. Warunki jakie powinien spełniać pracownik socjalny?
14. Czym jest i jakie ma zadania Rada Pomocy Społecznej?
15. Jakie są zasady i tryb przyznawania oraz wypłaty renty socjalnej?
16. Komu przysługuje prawo do renty socjalnej?

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a. **Sylwia Dworecka**

MODUŁ nr 8

Publiczne relacje, reklama społeczna i promocja działań w pomocy społecznej – public relations (PR) – 20 godzin

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

Celem zajęć jest:

1. zdobycie wiedzy i umiejętności w zakresie stosowania zasad, wykorzystywania technik i narzędzi public relations oraz marketingu społecznego – reklamy społecznej,
2. zdobycie umiejętności komunikowania marketingowego i public relations w instytucji pomocy społecznej,
3. zdobycie umiejętności kształtowania pozytywnego wizerunku instytucji pomocy społecznej oraz pozytywnych postaw własnych w odniesieniu do klientów pomocy społecznej i otoczenia społecznego

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Posiada wiedzę o znaczeniu kontaktów instytucji z otoczeniem oraz o ich nawiązywaniu i podtrzymywaniu
W_02	Zna i rozumie specyfikę budowania reputacji instytucji pomocowej oraz tworzenia sieci partnerstwa
W_03	Posiada wiedzę o współczesnych mediach, ich specyfice i potrzebach dziennikarzy
W_04	Posiada wiedzę o podstawach promocji działań instytucji pomocowej
W_05	Posiada wiedzę o podstawach public relations i media relations oraz narzędziach PR i MR
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Potrafi zastosować w praktyce wiedzę z zakresu public relations
U_02	Posiada umiejętność przygotowywania materiałów dla mediów oraz materiałów promocyjnych
U_03	Potrafi świadomie współpracować na rzecz tworzenia pozytywnego wizerunku instytucji pomocowej
U_04	Posługuje się podstawowymi narzędziami PR oraz narzędziami media relations
U_05	Potrafi zarządzać wykorzystując wiedzę z zakresu public relations
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Posiada kompetencje menedżerskie, komunikacyjne i motywację do współpracy i współdziałania na rzecz budowania pozytywnego obrazu instytucji oraz współpracy z otoczeniem
K_02	Ma świadomość efektów stosowania działań wizerunkowych, także niskonakładowych
K_03	Dostrzega konieczność dokonywania zmian w obszarze promocji działań i kształtowania wizerunku instytucji pomocowych
K_04	W prowadzonych działaniach wizerunkowych i promocyjnych kieruje się zasadami etyki

K_05	Systematycznie doskonali swoje umiejętności menedżerskie i rozwija wiedzę w zakresie wykorzystania PR w pomocy społecznej

III. METODY DYDAKTYCZNE

1. wykład – 8 godzin dydaktycznych:
   - metoda programowana z użyciem komputera,
   - wykład problemowy
   - dyskusja dydaktyczna,
   - rozwiązywanie studium przypadku.

2. ćwiczenia/warsztaty – 12 godzin dydaktycznych:
   - metoda programowana z użyciem komputera,
   - dyskusja dydaktyczna,
   - analiza tekstu źródłowego,
   - rozwiązywanie studium przypadku,
   - giełda pomysłów,
   - udział w wypełnianiu ról scenek rodzajowych

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE
   - komputer,
   - sprzęt multimedialny,
   - prezentacje - Power Point,
   - teksty źródłowe,
   - opis studium przypadku
   - opis scenek rodzajowych
   - plakaty, plansze

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI

Publiczne relacje, reklama społeczna i promocja działań w pomocy społecznej – public relations (PR)					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	
1.	**Teoretyczne podstawy public relations (PR):** • omówienie pojęć: marketing społeczny, komunikacja marketingowa, marketing zaangażowany społecznie , PR • PR i marketing społeczny a propaganda, • etyka w PR i marketingu społecznym, orientacja na klienta w instytucji pomocy społecznej, • Odbiorcy działań komunikacyjnych instytucji pomocy społecznej: segmentacja, targeting i pozycjonowanie w PR i marketingu społecznym, • Wygląd konsumencki w działaniach komunikacyjnych.	1	-	-	

2.	**Wewnętrzne public relations; ćwiczenie działań public relations:** • relacje wewnątrzorganizacyjne, komunikacja interpersonalna w instytucji pomocy społecznej, • podstawowe założenia kulturowe organizacji- kultura organizacyjna, • język instytucji pomocy społecznej, język PR, • budowanie marki instytucji poprzez wewnętrzne PR – narzędzia wewnętrzne PR, • ćwiczenie działań public relations (i analiza przypadku) wobec kryzysu wewnętrznego w instytucji:	**1**	2		
3.	**Zewnętrzne public relations:** • wizerunek instytucji pomocy społecznej tożsamość wizualna, wzory zachowań, system komunikacji marketingowej, • otoczenie w PR instytucji pomocy społecznej, • narzędzia i techniki zewnętrznego PR – budowanie marki instytucji, • wykorzystanie technik marketingu narracyjnego w PR instytucji pomocy społecznej, • zarzadzanie sytuacja kryzysową w instytucji pomocy społecznej.	1	-	**2**	
4.	**Budowanie systemów informacji i komunikacji :** • audyt komunikacyjny i pozycja instytucji pomocy społecznej w otoczeniu, • budowanie strategii komunikacyjnej instytucji pomocy społecznej	1	2	**-**	
5.	**Podstawowe narzędzia media relations:** • audyty komunikacyjne wewnątrz firmy, • budowanie relacji z mediami, czyli tak zwane media relations, • wizualna identyfikacja firmy, • organizowanie wydarzeń, zwanych eventami, (spotkań, imprez, akcji społecznych), • działania z zakresu PR prowadzone online **Ćwiczenie przygotowania instytucji do ekspozycji społecznej:** • obraz instytucji społecznej w opinii publicznej, • wykorzystanie narzędzi media relations: indywidualne i połączenie strategii w mediach społecznościowych, • budowanie świadomości, • budowanie relacji, • pozycja eksperta, • media relations w dobie Internetu - tworzenie strony internetowej,	**1**	2		
6.	**Przygotowywanie materiałów dla mediów:** • zasady komunikacji z mediami a funkcjonowanie mediów, • przygotowanie materiałów dla mediów, • język mediów , a język urzędowy , retoryka dziennikarska, retoryka w PR,	2	**2**		

	• system informacji bieżącej dla mediów – rodzaje informacji, • test informacji prasowej • zasady przygotowania i udzielania wywiadów, • organizacja spotkań dla mediów- konferencja prasowa, konferencja reporterska, briefing.				
7.	**Reklama społeczna:** • formuła AIDA i marketingi społecznym, • formuła kontakt-nagroda-działanie w marketingu społecznym, • zasady i etapy przygotowania kampanii społecznej, • konwencjonalne i niekonwencjonalne techniki marketingowe w PR i instytucji pomocy społecznej	1		**2**	

VI. LITERATURA PODSTAWOWA

1. Andresen K., *Marketing Robin Hooda. Wykorzystywanie metod marketingowych sektora komercyjnego przez organizacje non-profit*, Warszawa 2007, Rozdział 1. *Serce marketingu Robin Hooda*
2. Budzyński W., *Public relations. Zarządzanie reputacją firmy*, Warszawa 1999, Rozdział 5.4. *Techniki tworzenia tożsamości firmy i oddziaływania na pracowników*
3. Dobek-Ostrowska B., *Podstawy komunikowania społecznego*, Astrum, Wrocław 2007
4. Kotler P., Lee N., , *Marketing w sektorze publicznym. Mapa drogowa wyższej efektywności,* Warszawa 2008, Rozdział 1. *Zwiększanie efektywności sektora publicznego dzięki wykorzystaniu okazji do zaspokajania potrzeb obywateli.* Rozdział 2. *Zrozumienie marketingowego sposobu myślenia.*
5. Łotocki Ł., *Marketing społeczny wobec przeciwdziałania ubóstwu i wykluczeniu społecznemu,* w: R. Szarfenberg, C. Żołędowski, M. Theiss (red.), *Polityka publiczna wobec ubóstwa i wykluczenia społecznego*, Dom Wydawniczy Elipsa, Warszawa 2010
6. Łotocki Ł., *Marketing w lokalnej polityce społecznej*, w: B. Rysz Kowalczyk, *Polityka społeczna gmin i powiatów*, Warszawa 2011
7. Szyszka M., *Kształtowanie wizerunku instytucji pomocy społecznej w mediach*, IRSS, Warszawa 2013
8. Wasilewski P., (red.) *Szlachetna propaganda dobroci czyli drugi tom o reklamie społecznej*,, Warszawa 2007, Rozdziały: A. Stafiej-Bartosik, *Przygotowanie kampanii społecznej – krok po kroku*

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

1. Fog K., Budtz C., Munch P., Blanchette S. *Storytelling. Narracja w reklamie i biznesie*, Warszawa 2011, Rozdział 6. *Storytelling jako narzędzie*
2. Golewska-Stafiej A., M. *PR a społeczne zaangażowanie biznesu czyli jak budować relacje z grupami ważnymi dla firmy i realnie zmieniać świat na lepsze*, Warszawa 2004
3. Knecht Z., *Public relations w administracji publicznej.Teoria, praktyka, badania*, C.H. Beck, Warszawa 2006
4. Łotocki Ł., *O mediach elektronicznych i metodologii ich badania*, w: G. Firlit-Fesnak, Ł. Łotocki (red.), *Imigranci w polskim dyskursie publicznym*, Warszawa 2014

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Omów podstawowe definicje PR.

2. Wymień główne zadania PR i omów jedno z nich.
3. Wykaż różnice między działaniami PR a marketingiem, reklamą a propagandą.
4. Co to jest reputacja firmy i jakie są jej podstawowe składniki?
5. Co rozumiesz pod pojęciem otoczenie organizacji?
6. Scharakteryzuj metody i techniki stosowane w PR.
7. Przedstaw cele wewnętrzne organizacji społecznej w ujęciu PR.
8. Omów narzędzia PR wykorzystywane w oddziaływaniu na otoczenie wewnętrzne i zewnętrzne instytucji społecznej.
9. Dlaczego tak ważne są relacje publiczne i współpraca z mediami?
10. Przedstaw na czym polega promocja działań instytucji.
11. Przedstaw od czego zależy skuteczna komunikacja z otoczeniem.
12. Scharakteryzuj narzędzia media relations.
13. Przedstaw i omów podstawowe zasady jak przygotować dobry materiał dla mediów?
14. Scharakteryzuj konwencjonalne i niekonwencjonalne techniki marketingowe w PR i instytucji pomocy społecznej.

IX. proponowana KADRA DYDAKTYCZNA

a. **mgr Paweł Pyrzyński**

MODUŁ nr 9

Mediacje i negocjacje w pomocy społecznej – 10 godzin

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

Pracownik socjalny co raz częściej występuje w roli mediatora. Nowa funkcja wiąże się z nowymi możliwościami, ale również wyzwaniami. W Polsce mediacje są stosunkowo nową metodą rozwiązywania konfliktów, a ich dynamiczny rozwój nastąpił dopiero w ciągu ostatnich kilkunastu lat. Na świecie są one oprócz wywiadu, najczęściej stosowanymi instrumentami w pracy socjalnej. Mogą być one zastosowane w różnych sporach, w każdym środowisku. Trudności negocjacji i mediacji w pracy socjalnej wynikają z tego, że mamy w niej do czynienia z osobami pochodzącymi z różnych środowisk i kręgów kulturowych, mającymi różne doświadczenia życiowe (osoby w podeszłym wieku, rodziny z dziećmi zaniedbanymi, maltretowanymi, młodociani przestępcy, osoby niepełnosprawne czy osoby z zaburzeniami psychicznymi).
Celami modułu są:
- poznanie technik mediacyjnych i negocjacyjnych
- poznanie stylów i strategii prowadzenia mediacji i negocjacji
- poznanie specyfiki stosowania instrumentów (mediacji i negocjacji) w pracy socjalnej
- trenowanie umiejętności prowadzenia mediacji i negocjacji
- radzenie sobie z manipulacją

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Rozpoznaje strategie negocjacyjne
W_02	Opisuje mediacje ze względu na specyfikę, cele, rodzaje, cechy, reguły i modele
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Inicjuje negocjacyjne i mediacyjne sposoby rozwiązywania problemów w instytucji
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Potrafi adekwatnie zareagować na sytuację konfliktową związaną z relacją pomagania

III. METODY DYDAKTYCZNE

1. wykład – nie mniej niż 5 godzin dydaktycznych;
2. ćwiczenia/warsztaty – nie mniej niż 5 godzin dydaktycznych;

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- tablica flip chart
- prezentacja multimedialna
- case study
- nagrania

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI
(tematyka zajęć wymaga uszczegółowienia)

Mediacje i negocjacje w pomocy społecznej					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	
1.	**Specyfika negocjacji i mediacji w pomocy społecznej** Potrzeby ludzkie w mediacjach i negocjacjach. Empatia i asertywność, jako niezbędne umiejętności społeczne w pracy socjalnej. Pracownik socjalny jako mediator – szanse i ograniczenia nowej roli. Zakres przedmiotowy i podmiotowy mediacji i negocjacji w pracy socjalnej.	**1**			
2.	**Strategie i techniki negocjacyjne** Pojęcie i istota negocjacji. Podstawowe zasady negocjacji. Style negocjacji w pracy socjalnej. Wybrane techniki negocjacyjne: wyczekiwanie, odwrócenie, zmylenie, udział, dysocjacja, asocjacja, na wyrost, salami, pełnomocnictwo. Manipulacja i techniki manipulacyjne w negocjacjach. Obrona przed manipulacją.	**1**			
3.	**Etapy negocjacji (przygotowanie, właściwy proces negocjacyjny)** Podstawowe fazy procesu negocjacji: negocjacje wstępne i przygotowanie do negocjacji, rozpoczęcie negocjacji, właściwe negocjacje i bezpośrednie rozmowy pomiędzy stronami, zakończenie negocjacji i zakończenie konfliktu. Najlepsza alternatywa negocjowanego porozumienia.	**1**			
4.	**Mediacje – istota, cele, rodzaje, cechy, reguły i modele mediacyjne** Pojęcie i istota mediacji. Geneza mediacji. Cele i funkcje mediacji. Zasady mediacji: dobrowolność przystąpienia do mediacji, bezstronność mediatora, poufność postępowania, neutralność mediatora. Prawne aspekty funkcjonowania procedur mediacyjnych: mediacja instytucjonalna, mediacja w sprawach rodzinnych, mediacja w sprawach nieletnich.	**1**			
5.	**Słabe i mocne strony negocjacji i mediacji** Rola i umiejętności mediatora. Działania jatrogenne w pracy mediatora. Standardy prowadzenia mediacji i negocjacji. Przebieg mediacji według Moore'a. Ograniczenia stosowania mediacji i negocjacji.	**1**			
6.	**Warsztaty negocjacyjne** Wszczęcie postępowania mediacyjnego. Sesja mediacyjna. Zakończenie postępowania mediacyjnego. Negocjacje z „trudnym klientem"			**5**	

	pomocy społecznej. Cechy "trudnego" klienta. Prowadzenie negocjacji z osobą agresywną, narzekającą, nieprzyjazną i nieuczciwą. Studium przypadku.				

VI. LITERATURA PODSTAWOWA

(uwzględniająca publikacje zwarte, czasopisma, multimedia)

- Białecki M., Mediacja wpostępowaniu cywilnym, Wydawnictwo Lex Wolters Kluwer Business, Warszawa 2012.
- Gójska A., Mediacja wsprawach rodzinnych, Ministerstwo Sprawiedliwości, Warszawa 2011.
- Moore W. Ch., Mediacje praktyczne strategie rozwiązywania konfliktów, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Warszawa 2009.
- Nęcki Z., Negocjacje wbiznesie, Wydawnictwo Antykwa, Kraków 2000.
- Podobas I.,Mediacje i negocjacje w pracy socjalnej. Centrum Rozwoju Zasobów Ludzkich, Warszawa 2014.
- Tabernacka M., Negocjacje i mediacje wsferze publicznej, Wydawnictwo Wolters Kluwer, Kraków 2009.

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

(uwzględniająca publikacje zwarte, multimedia, czasopisma)

- Bargiel-Matusiewicz K., Negocjacje i mediacje, Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne, Warszawa 2010
- Dawson R., Sekrety udanych negocjacji, Warszawa 2004.
- Ekman P., Emocje ujawnione. Odkryj, co ludzie chcą przed Tobą zataić, i dowiedz się czegoś więcej o sobie, Wydawnictwo Helion
- S.A., Gliwice 2012.
- Kodeks Etyki Mediatora, Polskie Centrum Mediacji w Warszawie, Warszawa 2006.
- Porąbaniec M., Pracownik socjalny – urzędnik czy profesjonalista? [w:] Ewaluacja wpracy socjalnej. Badania, kształcenie, praktyka, (red.) J. Szymanowska, Wydawnictwo Impuls, Kraków 2011.
- Rybczyński W., Klemm R., Konwersatorium ztechnik negocjacji, Wydawnictwo WSEI, Warszawa 2004

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Omów podstawowe zasady mediacji.
2. Omów 12 kroków w postępowaniu mediacyjnym Moore'a.
3. Od czego jest uzależnione rozpoczęcie procesu mediacji?
4. Jakie zasady obowiązują podczas sesji mediacyjnych i czemu służą?
5. W jaki sposób może zakończyć się postępowanie mediacyjne?
6. Jakie są podstawowe zasady negocjacji i jak je można zastosować w pracy socjalnej?
7. Wymień i omów podstawowe fazy w procesie negocjacji.
8. Jak powinien przygotować się do negocjacji pracownik socjalny?
9. Omów zdolności i umiejętności dobrego negocjatora.

10. Omów podstawowe cechy stylu twardego, miękkiego i opartego na zasadach w negocjacjach.
11. Na czym polegają taktyki manipulacyjne w procesie negocjacji?
12. Jakie strategie mają najczęściej zastosowanie w pracy socjalnej?

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a. **mgr Miłosz Marcysiak**

MODUŁ nr 10

***Stres i wypalenie zawodowe* – 10 godzin**

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

Stres i wypalenie zawodowe są nieodłącznie związane z wykonywaniem pracy pracownika socjalnego. Od początku wypalenie łączone jest z wykonywaniem pracy z drugim człowiekiem (zawody społeczne). Wypalenie zawodowe jest jedną z reakcji organizmu na chroniczny stres związany z pracą w zawodach, których wspólną cechą jest ciągły kontakt z ludźmi i zaangażowanie emocjonalne w ich problemy. Sektor usług społecznych to przestrzeń, w której od pracowników socjalnych oczekuje się zarazem empatii i zaangażowania emocjonalnego w sprawy klientów, co, przy braku technik wspomagających radzenie sobie, może być źródłem wypalenia.

Celami modułu są:

- poznanie transakcyjnego modelu radzenia sobie ze stresem
- poznanie modelu wypalenia zawodowego Ch. Maslach
- diagnoza zasobów oporności na stres i stylu radzenia sobie
- poznanie skutecznych technik radzenia sobie ze stresem
- nauka technik relaksacji i treningów opartych na uważności

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Potrafi określić czynniki środowiskowe i osobowościowe wpływające na pojawienie się stresu oraz zna ich wpływ na funkcjonowanie w kontekście zawodowym i prywatnym
W_02	Zna sposoby radzenia sobie ze stresem i wie, które z nich zastosować w sytuacjach kryzysowych
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Potrafi współpracować w zespole w celu ograniczenia stresu organizacyjnego
U_02	Stosuje techniki przeciwdziałające wypaleniu zawodowemu superwizję, interwencję kryzysową, grupę wsparcia, kontrakt
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Radzi sobie ze stresem w sytuacjach konfliktowych
K_02	Reaguje na sygnały o rozwijającym się wypaleniu zawodowym u współpracowników

III. METODY DYDAKTYCZNE

1. wykład – nie mniej niż 5 godzin dydaktycznych;
2. ćwiczenia/warsztaty – nie mniej niż 5 godzin dydaktycznych;

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- tablica flip chart
- prezentacja multimedialna
- case study
- nagrania

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI
(tematyka zajęć wymaga uszczegółowienia)

Stres i wypalenie zawodowe					
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin			uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	
1.	**Przyczyny, objawy, uwarunkowania i skutki stresu z uwzględnieniem specyfiki pomocy społecznej** Pojęcie stresu. Homeostaza i allosataza. Przeciążenie allostatyczne. Transakcyjny model stresu. Stres jako transakcja. Rodzaje stresorów. Rola oceny poznawczej pierwotnej i wtórnej w powstawaniu reakcji stresowej. Reakcja krótkotrwała, jako doraźna odpowiedź na stresor. Zasoby odporności na stres. Ogólny zespół adaptacyjny. Stres, eustres i dystres. Skutki przewlekłego stresu. Stresory w pracy pracownika socjalnego.	**2**			
2.	**Geneza wypalenia zawodowego pracowników socjalnych** Pojęcie wypalenia zawodowego. Modele wypalenia zawodowego. Wypalenie zawodowe według Maslach. Cechy wypalenia: wyczerpanie emocjonalne, depersonalizacja, zaniżone poczucie dokonań osobistych. Czynniki sprzyjające wypalaniu zawodowemu – predyspozycje indywidualne i środowiskowe. Zwiastuny i symptomy wypalenia zawodowego.	**1**			
3.	**Metody ograniczania stresu i wypalenia w pracy socjalnej** Coping i radzenie sobie ze stresem. Mechanizmy obronne. Style radzenia sobie ze stresem – styl skoncentrowany na problemie, emocjach i unikaniu. Strategie radzenia sobie ze stresem i ich skuteczność. Radzenie sobie z ryzykiem wypalenia zawodowego. Przeciwdziałania i profilaktyka wypalenia zawodowego.	**1**			
4.	**Techniki stosowane w pracy socjalnej w łagodzeniu stresu i wypalenia pracowników socjalnych (superwizja, interwencja kryzysowa, grupa wsparcia, kontrakt)** Pojęcie superwizji. Osoba i rola superwizora. Istota i funkcje superwizji. Superwizja w pracy socjalnej. Zasady grupy superwizyjnej. Pojęcie kryzysu. Kryzys a stres. Istota interwencji kryzysowej. Podstawowe zasady interwencji kryzysowej. Technika pracy grupowej. Trening interpersonalny. Zasady prowadzenia grupy wsparcia. Zasady obowiązuję w grupie. Akceptacja, autentyczność i spójność, empatia- jako warunki dobrej pomocy psychologicznej.	**1**			

	Technika kontraktu. Zasady efektywnego kontraktu: wzajemne uzgodnienie, kompetencje, zakres prawny.				
5.	**Warsztaty przeciw nadmiernemu stresowi** Diagnoza zasobów odporności na stres. Diagnoza stylu radzenia sobie. Poznawczo-behawioralne techniki pracy nad racjonalny myśleniem. Regulacja emocji – techniki oparte na przewartościowaniu. Twórcza wizualizacja jako sposób radzenia sobie ze stresem. Relaksacja progresywna (stopniowana) E. Jacobsona. Trening autogenny metodą J.H Schultza. Uważność jako zasób w radzeniu sobie ze stresem. Ćwiczenia uważności i rozwijania współczucia. Redukcja stresu poprzez medytację mindfulness (MBSR).			**5**	

VI. LITERATURA PODSTAWOWA

(uwzględniająca publikacje zwarte, czasopisma, multimedia)

- Heszen I. (2013) Psychologia stresu, Warszawa: WN PWN.
- Strycharczyk D., Clough P. (2018) Odporność psychiczna. Strategie i narzędzia rozwoju. Gdańsk: GWP.
- Sęk H. (2013) Wypalenie zawodowe. Przyczyny i zapobieganie. Warszawa: WN PWN.
- Szmagalski J. (2009) Stres i wypalenie zawodowe pracowników socjalnych. Warszawa: Instytut Rozwoju Służb Społecznych.
- Ogińska-Bulik N. (2006). Stres zawodowy w zawodach usług społecznych: źródła, konsekwencje, zapobieganie. Warszawa: Difin.
- Maslach Ch., Leiter M.P. (2010). Pokonać wypalenie zawodowe: sześć strategii poprawienia relacji z pracą. Warszawa: Wolters Kluwer.
- Steciwko A., Mastalerz-Migas A. (2012). Stres oraz wypalenie zawodowe: jak rozpoznawać, zapobiegać i leczyć. Wrocław: Elsevier Urban & Partner.

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA

(uwzględniająca publikacje zwarte, multimedia, czasopisma)

- Greenberg M. (2018) Mózg odporny na stres. Poznań: Rebis.
- Stanek K.M. (2016) Wypalenie zawodowe pracowników socjalnych. Katowice: Śląsk.
- Bartkowiak G. (2009). Człowiek w pracy: od stresu do sukcesy w organizacji. Warszawa: Polskie Wydawnictwo Ekonomiczne.
- Sandrin L. (2005). Jak się nie wypalić pomagając innym : sposoby przezwyciężania zespołu wypalenia zawodowego. Kielce: Jedność.
- Owczarek D. (2011). O zjawisku wypalenia zawodowego wśród pracowników socjalnych. Świat Problemów, 7, 10-14.
- Trawkowska D. (2007). Wypalenie zawodowe wśród pracowników socjalnych i sposoby przeciwdziałania. W: Pawlas-Czyż S. (red.) Praca socjalna wobec współczesnych problemów społecznych, Toruń: WE AKAPIT, 47-60.
- Bilska E. (2012). Stres i wypalenie zawodowe pracowników socjalnych W: Kwak A.,

Wyrwich-Hejduk E. (red.) W kręgu zagadnień pracy socjalnej. Warszawa: Wydawnictwo Akademii Pedagogiki Specjalnej, 249-270.

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Jaką jest rola stresu w życiu i funkcjonowaniu człowieka?
2. Jakie typy sytuacji najczęściej pełnią funkcję stresora?
3. Jaka jest rola oceny poznawczej w postawaniu stresu?
4. Jakie mogą być skutki przewlekłego stresu?
5. Jakie są symptomy wypalenia zawodowego?
6. Dlaczego wypalenie zawodowe częściej występuje w zawodach społecznych?
7. Co pozwala przeciwdziałać wypaleniu zawodowemu?
8. Który styl radzenia sobie ze stresem jest najbardziej adaptacyjny i dlaczego?
9. Po czym rozpoznać skuteczną strategię radzenia sobie ze stresem?
10. Jakie stresory występują najczęściej w pomocy społecznej?
11. Jakie techniki pozwalają radzić sobie ze stresem i wypaleniem w pomocy społecznej?
12. Jaką rolę w radzeniu sobie odgrywa superwizja pracy socjalnej?

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a. **mgr Miłosz Marcysiak**

MODUŁ nr 11

Konsultacje dotyczące pracy dyplomowej wymaganej do uzyskania specjalizacji
– 10 godzin

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

Celem przedmiotu jest:

- merytoryczna pomoc w przygotowaniu uczestników konsultacji do samodzielnej pracy pisemnej dyplomowej nad wybranym problemem społecznym,
- rozwijanie umiejętności teoretycznego opracowania podejmowanego w pracy zagadnienia.

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	posiada pogłębioną wiedzę na temat identyfikowania problemów społecznych i metodologii badania rzeczywistości społecznej
W_02	posiada wiedzę na temat doboru literatury z zakresu zarządzania w pomocy społecznej i badań prowadzonych w tym zakresie
W_03	w pogłębiony sposób, wiedzę z zakresu pracy socjalnej i jej wiedzy szczegółowej oraz głównych tendencji rozwojowych pomocy społecznej.
W_04	ma wiedzę na temat struktury pracy dyplomowej, stosowania przypisów.
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	posiada umiejętności analizowania i interpretowania informacji danych pierwotnych i wtórnych, sporządzania raportów z badań i proponowania rozwiązań istniejących problemów
U_02	potrafi wnioskować na podstawie literatury przedmiotu, opracowań, raportów, własnych badań oraz wyrażać własne opinie
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	ma pogłębioną, obiektywną i krytyczną ocenę poziomu swojej wiedzy i umiejętności w zakresie zarządzania w pomocy społecznej,
K_02	rozumie potrzebę ciągłego dokształcania się zawodowego i rozwoju osobistego

III. METODY DYDAKTYCZNE

- wykład konwersatoryjny z prezentacją multimedialną wybranych zagadnień
- praca z tekstem źródłowym
- rozwiązywanie zadań (np.: obliczeniowych, statystycznych, praktycznych)
- dyskusja

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE

- prezentacja multimedialna
- materiały źródłowe
- dokumenty dotyczące pisania pracy dyplomowej i jej obrony

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI

Konsultacje dotyczące pracy dyplomowej wymaganej do uzyskania specjalizacji						
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin				uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	konsultacje	
1	Formułowanie obszaru zainteresowań społecznych i poszukiwanie odpowiedniej literatury				2	
2	Metodologia badań w przypadku prac empirycznych				2	
3	Warsztat pisania rozdziałów pracy- analiza, synteza czytanych treści bibliograficznych, naukowa narracja: System harwardzki i tradycyjny jako sztuka przypisywania i tworzenia bibliografii pracy.				3	
4	Granice wyrażania własnych opinii w opracowaniu pracy dyplomowej.				2	
5	Autokontrola logiki wywodu prowadzonego w pracy, jej struktury i spójności				1	

VI. LITERATURA PODSTAWOWA
(uwzględniająca publikacje zwarte, czasopisma, multimedia)

- Babbie E., Badania społeczne w praktyce, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2005.
- Nowak S., Metodologia badań społecznych, Wydawnictwo Naukowe PWN, Warszawa 2012
- Wojciechowska R., Przewodnik metodyczny pisania pracy dyplomowej, Wyd. Difin, 20110

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA
(uwzględniająca publikacje zwarte, multimedia, czasopisma)

- P. P. Grzybowski, K. Sawicki, Pisanie prac i sztuka ich prezentacji, Wyd. Impuls, Kraków 2013
- Knecht Z., Metody uczenia się i zasady pisania prac dyplomowych: poradnik jak się uczyć, jak pisać pracę dyplomową, Wyd. Wyższa Szkoła Zarządzania EDUKACJA, Wrocław, 1999.

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Proszę wymienić źródła informacji naukowej.
2. Omówić sposoby identyfikowania problemów społecznych i metody ich badania.
3. Omówić strukturę pracy dyplomowej i stosowanie przypisów.

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

a) dr hab. Małgorzata Jagodzińska
b) dr Teresa Dworecka

MODUŁ nr 12

***Wizyty studyjne – hospitacje instytucji działających w obszarze pomocy społecznej* – 10 godzin**

I. ZAŁOŻENIA DO REALIZACJI MODUŁU – CELE DYDAKTYCZNE

C1 - uzyskanie wiedzy na temat celów, form i metod działania różnych instytucji w obszarze pomocy i integracji społecznej (publicznych oraz niepublicznych) w wymiarze lokalnym, a także nabycie wiedzy o specyfice prowadzonych przez te instytucje działań pomocowych, podejmowanej pracy socjalnej;

C2 - nabycie podstawowej wiedzy o specyfice etycznego postępowania w danej jednostce pomocy i integracji społecznej, przyjętych standardach etycznych oraz o występujących w procesie pomagania dylematach etycznych;

C3 - uzyskanie umiejętność w zakresie rozumienia i analizowania wybranych problemów społecznych oraz poznanie zasad tworzenia sieci usług socjalnych i współpracy międzyinstytucjonalnej z różnymi podmiotami;

C4 - przygotowanie studentów do aktywnego uczestnictwa w grupach, organizacjach, instytucjach podejmujących działania socjalne na rzecz przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu

II. EFEKTY KSZTAŁCENIA

WIEDZA	
W_01	Posiada wiedzę o prawnych i ekonomicznych uwarunkowaniach funkcjonowania jednostek organizacyjnych pomocy społecznej; ma wiedzę o procesach zmian wybranych instytucji społecznych, o przyczynach, przebiegu i konsekwencjach tych zmian.
W_02	Ma wiedzę o na temat wykonywania zadań, standardach, procedurach i dobrych praktykach stosowanych w instytucjach pomocy społecznej.
W_03	Zna rodzaje struktur i instytucji społecznych oraz relacje między nimi; zna rodzaje więzi społecznych; ma podstawową wiedzę o strukturze i organizacji pomocy społecznej.
UMIEJĘTNOŚCI	
U_01	Posiada podstawowe umiejętności w zakresie oceny jakości usług socjalnych oraz stosowania właściwych procedur postępowania ewaluacyjnego.
U_02	Potrafi współpracować z organizacjami, instytucjami i specjalistami w zakresie rozwiązywania istniejących problemów jednostek, rodzin i środowiska lokalnego.
KOMPETENCJE SPOŁECZNE	
K_01	Identyfikuje i profesjonalnie rozstrzyga dylematy etyczne w pracy socjalnej, postępuje zgodnie z zasadami etyki.
K_02	Potrafi określić priorytety służące realizacji (przez siebie lub innych) ról i zadań pracy socjalnej.
K_03	Ma świadomość znaczenia współpracy z innymi instytucjami, placówkami usług pomocy społecznej.

III. METODY DYDAKTYCZNE

Wykład wprowadzający – 2 godziny dydaktyczne
Hospitacje – 8 godzin dydaktycznych

IV. PODSTAWOWE ŚRODKI DYDAKTYCZNE
Urządzenia, narzędzia w zakładach pracy.

V. TREŚCI KSZTAŁCENIA ZE WSKAZANIEM FORMY REALIZACJI

Wizyty studyjne – hospitacje instytucji działających w obszarze pomocy społecznej						
Lp.	Tematyka zajęć	Liczba godzin				uwagi
		wykład	ćwiczenia	warsztaty	hospitacje	
1.	Struktura i funkcjonowanie jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.	2				
2.	Przykłady dobrych rozwiązań w pomocy społecznej.				2	
3.	Dostrzeganie potrzeby podnoszenia standardów pomocy społecznej				2	
4.	Tworzenie i podnoszenie standardów pracy socjalnej i usług społecznych.				2	
5.	Tworzenia sieci usług socjalnych i współpracy międzyinstytucjonalnej z różnymi podmiotami usług społecznych.				2	

VI. LITERATURA PODSTAWOWA
(uwzględniająca publikacje zwarte, czasopisma, multimedia)

1. Bozacka M., Wielgos- Struck M. , Publiczna i pozarządowa pomoc społeczna w Rzeszowie, [w:] Współczesny Rzeszów. Problemy społeczno-kulturowe, pod red. M. Malikowskiego, B. Szluz, Wydawnictwo Uniwersytetu Rzeszowskiego, Rzeszów 2016.

2. Bozacka M., Superwizja jako metoda profesjonalnego rozwoju zawodowego pracowników i zwiększania efektywności funkcjonowania instytucji pomocy społecznej, [w:] Wybrane psychologiczne i społeczne aspekty pracy socjalnej (SELECTED SOCIO-PSYCHOLOGICAL ASPECTS OF SOCIAL WORK), pod red. W. Jedynak, J. Kinal, A. Lipczyński, D. Rynkowska, Rzeszów 2016.

3. Piątek K., Szymańska–Zybertowicz K., (red.), Profesjonalna praca socjalna. Nowy paradygmat czy niedokończone zadanie?, Toruń 2011.

4. Poszukiwanie skutecznych form pomocy. Doświadczenia pracowników pomocy społecznej, pod red. R. Wielgos – Struck, Rzeszów 2009.

5. Wódz K., Pawlas-Czyż S., Praca socjalna wobec nowych obszarów wykluczenia społecznego, Toruń 2008.

VII. LITERATURA UZUPEŁNIAJĄCA
(uwzględniająca publikacje zwarte, multimedia, czasopisma)

1. Kotowska I. (red.), Rynek pracy i wykluczenie społeczne w kontekście percepcji Polaków – Diagnoza 2009

2. Krzyszkowski J., Między państwem opiekuńczym a opiekuńczym społeczeństwem. Determinanty funkcjonowania środowiskowej pomocy społecznej na poziomie lokalnym, Łódź 2010.

3. Rajkiewicz A., Wyzwania polityki społecznej Polsce, [w:] J. Orczyk, M. Żukowski (red.), Aktywizująca polityka społeczna, Poznań 2007.

4. Trawkowska D., Portret współczesnego pracownika socjalnego. Studium socjologiczne, wyd. Śląsk 2006.

VIII. PYTANIA SPRAWDZAJĄCE WIEDZĘ

1. Jakie są standardy tworzenia i aktualizacji dokumentów planistycznych z zakresu polityki społecznej?
2. Jakie wyróżniamy innowacje w zarządzaniu publicznym i polityce społecznej?
3. Jakie są główne założenia dotyczące tworzenia w mieście/gminie/powiecie sieci usług pomocy i integracji społecznej?

IX. PROPONOWANA KADRA DYDAKTYCZNA

mgr Sandra Brzeska-Zagroba

PROPOZYCJE HOSPITACJI — (KRÓTKA CHARAKTERYSTYKA PLACÓWEK)

Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Ciechanowie – jest jednostką organizacyjną Gminy Miejskiej Ciechanów realizującą zadania gminy z zakresu pomocy społecznej, ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, świadczeń rodzinnych oraz ustawy o pomocy osobom uprawnionym do alimentów.
Środowiskowy Dom Samopomocy w Ciechanowie - jest ośrodkiem wsparcia dziennego pobytu, przeznaczonym dla osób dorosłych, przewlekle psychicznie chorych i upośledzonych umysłowo, powołanym przez Radę Miasta Ciechanów.

Klub Senior + w Gumowie - jest to placówka, której zasadniczym celem jest integracja osób starszych. W placówce obywają się zajęcia rewalidacyjne, liczne kursy i spotkania, ponadto podopieczni mają zapewnioną opiekę psychologiczną oraz rehabilitacyjną.
Placówka Wsparcia Dziennego w Ciechanowie Głównym zadaniem Placówki jest objęcie dziecka opieką i wychowaniem w celu wsparcia rodziny przeżywającej trudności w wypełnianiu funkcji opiekuńczo-wychowawczych.

WYKAZ KADRY DYDAKTYCZNEJ

CV załączono w odrębnych plikach wg wskazanej poz. nr

numer modułu	tytuł	imię	nazwisko	UWAGI
1	dr hab.	Małgorzata	Przybysz-Zaremba	**CV nr 06**
	dr	Teresa	Dworecka	**CV nr 02**
2	dr hab.	Małgorzata	Przybysz-Zaremba	**CV nr 06**
	mgr	Dorota	Sokołowska	**CV nr 08**
3	dr	Teresa	Dworecka	**CV nr 02**
	dr hab.	Małgorzata	Jagodzińska	**CV nr 03**
4	mgr	Ewa	Żórawska	**CV nr 09**
5	mgr	Ewa	Żórawska	**CV nr 09**
6	mgr	Sylwia	Dworecka	**CV nr 05**
7	mgr	Sylwia	Dworecka	**CV nr 05**
8	mgr	Paweł	Pyrzyński	**CV nr 07**
9	mgr	Miłosz	Marcysiak	**CV nr 04**
10	mgr	Miłosz	Marcysiak	**CV nr 04**
11	dr hab.	Małgorzata	Jagodzińska	**CV nr 03**
	dr	Teresa	Dworecka	**CV nr 02**
12	mgr	Sandra	Brzeska-Zagroba	**CV nr 01**

UZASADNIENIE ZAPOTRZEBOWANIA NA KURS Z ZAKRESU ORGANIZACJI POMOCY SPOŁECZNEJ

Utworzenie **kursu z zakresu organizacji pomocy społecznej** jest wyjściem Uczelni naprzeciw potrzebom i oczekiwaniom placówek zajmujących się sprawami socjalnymi na terenie województwa mazowieckiego, a szczególnie z obszaru miasta Ciechanów, powiatu ciechanowskiego i powiatów ościennych.

Z corocznego raportu – „Barometr Zawodów" opracowanego przez Ministerstwo Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej we współpracy z wojewódzkimi i powiatowymi urzędami pracy wynika, że w Polsce rośnie zapotrzebowanie na pracowników socjalnych, ale brakuje chętnych do pracy w tym zawodzie, albo nie posiadają oni stosownego wymaganego obecnie wykształcenia. Mapa zatrudnień pracowników socjalnych opublikowana po przeprowadzonej ankietyzacji wskazuje, że w porównaniu z rokiem 2018, w r. 2019 wzrosła liczba powiatów i województw, w których zapotrzebowanie na zatrudnienie pracowników socjalnych przewyższyło liczbę chętnych do podjęcia tej pracy, także problemem jest brak stosownych uprawnień do zajmowania stanowisk kierowniczych.

Z przeprowadzonych badań wynika również, że niewiele jest powiatów, w których istnieje nadwyżka poszukujących pracy na stanowisku pracownika socjalnego w stosunku do wolnych etatów. Takiej nadwyżki nie odnotowano w powiecie ciechanowskim i powiatach znajdujących się w bliskim obszarze Uczelni. Na podstawie doniesień starostów powiatów oraz prezydentów i burmistrzów tych miast można wnioskować, że zawód pracownika socjalnego jest zawodem deficytowym, ponieważ liczba wolnych miejsc pracy jest większa niż liczba osób zainteresowanych podjęciem pracy (i spełniających wymagania pracodawców). O braku na rynku wykwalifikowanych pracowników socjalnych informowała również pod koniec 2019 r. Najwyższa Izba Kontroli, "*Aż 16 z 24 skontrolowanych ośrodków pomocy społecznej nie spełniało wymogu ustawy o pomocy społecznej zatrudnienia jednego pracownika socjalnego na 50 rodzin lub osób samotnie gospodarujących objętych pomocą socjalną. Niektórzy zamiast ustawowymi 50, musieli zajmować się ponad 150 beneficjentami. Z danych ogólnopolskich Ministerstwa Rodziny, Pracy i Polityki Społecznej wynika, że w 2017 r. blisko połowa ośrodków (46%) przekroczyła ten wskaźnik*". Z zebranych informacji w środowisku lokalnym wynika, że kurs z zakresu organizacji pomocy społecznej jest bardzo potrzebny w naszym rejonie.

Instytucje i organizacje działające w środowisku lokalnym na spotkaniach branżowych z władzami miasta i powiatu, zgłaszają potrzeby w zakresie kształcenia wykwalifikowanej kadry pracowników socjalnych, jak również niwelowania pogłębiającego się w regionie i kraju niedoboru tej grupy zawodowej. Z ich doniesień szczególnie brakuje nie tylko pracowników socjalnych pracujących w terenie, bezpośrednio z rodzinami problemowymi i osobami potrzebującymi wsparcia, ale także kadry kierowniczej z odpowiednim przygotowaniem.

W bliskim otoczeniu Uczelni, obecnie w sektorze pomocy społecznej funkcjonują pracownicy socjalni, którzy posiadają dyplom ukończenia studiów pierwszego stopnia na kierunku praca socjalna, dyplom kolegium pracowników służb społecznych, dyplom ukończenia studiów wyższych o specjalności przygotowującej do zawodu pracownika socjalnego na jednym

z kierunków: pedagogika, pedagogika specjalna, politologia, polityka społeczna, psychologia, nauki o rodzinie, którzy byli zobligowani do uzupełnienia swoich kwalifikacji poprzez kształcenie podyplomowe. Część tych pracowników zainteresowanych jest ukończeniem Kursu, o który występujemy.

Dyrektorzy instytucji pomocowych zwracają uwagę na fakt, że w zawodzie pracownika socjalnego bez specjalistycznej wiedzy trudno skutecznie pomagać i rozwijać swój warsztat pracy. Coraz więcej pracowników socjalnych dostrzega więc potrzebę podnoszenia kwalifikacji i kształcenia ustawicznego. Coraz częściej ta grupa zawodowa zgłasza swoje potrzeby odnośnie podnoszenia kwalifikacji zawodowych, często mimo braku perspektyw na awans czy chociażby gratyfikację finansową.

Potrzeba uruchomienia kursu specjalistycznego wypłynęła po rozmowach z interesariuszami wewnętrznymi (kandydaci i studenci) oraz zewnętrznych zgłaszających potrzebę dokształcania kadry z zakresu pomocy społecznej, która mogłaby zajmować stanowiska samodzielne i kierownicze. Interesariusze zewnętrzni jako przedstawiciele zakładów pracy, uczestniczą w pracach Rady Pracodawców powołanej na Wydziale w roku akademickim 2017/2018, gdzie mają możliwość wypowiadania się w zakresie ustawicznego doskonalenia programu i procesu kształcenia, kształtowania pożądanych umiejętności i kompetencji studentów/kursantów oraz wyrażania potrzeb zatrudniania absolwentów różnych stopni do określonych zadań.

Pracodawcy sektora pomocy społecznej województwa mazowieckiego wskazują, że zapotrzebowanie na pracowników socjalnych jest coraz większe, co związane jest najczęściej występującymi przyczynami trudnej sytuacji życiowej osób i rodzin.

Jednocześnie zmiany związane z sytuacją demograficzną, modelem rodziny, wydłużaniem się życia i starzeniem społeczeństwa, przewlekłym stresem, chorobami psychicznymi, postępem technologicznym, coraz to nowymi uzależnieniami m.in. psychoaktywnymi substancjami chemicznymi, cyber-zagrożeniami powodują, że zawód pracownika socjalnego każdej specjalności, będzie w najbliższej przyszłości coraz bardziej potrzebny. Już teraz katalog miejsc zatrudnienia jest bardzo szeroki. To nie tylko sektor pozarządowy czy ochrony zdrowia, ale także jednostki organizacyjne pomocy i integracji społecznej, czyli domy pomocy społecznej, dzienne domy pomocy, ośrodki interwencji kryzysowej, powiatowe centra pomocy społecznej, ośrodki pomocy społecznej. Każda z tych instytucji może realizować zadania pomocowe na wysokim poziomie merytorycznym i organizacyjnym, tylko dzięki pracy i zaangażowaniu pracowników socjalnych, z wysokimi kwalifikacjami. Zdaniem pracodawców współpracujących z Uczelnią, będą oni coraz częściej dobierać do wykonywania zawodu pracownika socjalnego ludzi, którzy mają szczególne predyspozycje osobowościowe i coraz wyższe kwalifikacje zawodowe.

W wyniku podjętej Uchwały Nr 43/III/2018 Rady Miasta Ciechanów z dnia 27 grudnia 2018 roku w sprawie przyjęcia Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Gminy Miejskiej Ciechanów na lata 2019-23, została opracowana strategia określająca cele i zadania, których wdrożenie ma przyczynić się do rozwiązywania problemów społecznych i minimalizować ich skutki. Działania Uczelni wpisują się w tą strategię w zakresie kształcenia kadr na potrzeby instytucji pomocy społecznej. Stąd też szerokie poparcie decydentów i zarządzających, dla utworzenia kursu do uzyskania specjalizacji z zakresu organizacji pomocy społecznej, co pomoże w niedalekiej przyszłości rozwiązać problemy zatrudnienia wykwalifikowanej kadry na stanowiskach kierowniczych w instytucjach związanych z pomocą społeczną.